

NÆM 2006:133
KUAS FOR 2003-2123-1036
Lundegård, Fensmark

05.07.03
Fensmark Sogn
Tybjerg Herred
Storstrøms Amt (tidl. Præstø)

Beretning for arkæologisk forundersøgelse

af bopladsaktiviteter i form af gruber og kogestensgruber
Yngre bronzealder og ældre romersk jernalder (ca. 500 f.Kr. – Kr.f.)
Historisk hustomt ca. 1860

Daglig leder og beretningsansvarlig:
Cand. mag. Birgitte Borby Hansen

2006

Indholdsfortegnelse

Abstract	2
Undersøgelsens forhistorie	3
Administrative data	3
Øvrige data	3
Topografi, terræn og undergrund	3
Målesystem.....	4
Udgravningsmetode	4
Undersøgelsens resultater.....	5
Genstandsfund.....	10
Sammenfatning og tolkning af resultaterne.....	11
Anlægsliste	12
Anlægsbeskrivelse.....	17
Grøftbeskrivelser	26
Fundliste	29
Tegningsliste	31
Fotoliste.....	32
Litteratur.....	34

Bilag

- Div. kort, inkl. placering af søgegrøfter
- Markering af Omr. 2006:133A-D
- Oversigtskort med spredningen af kogestensgruber og øvrige anlæg
- Kort med angivelse af LMK
- Kopi af originaltegninger (*nedsat 50%*)

Abstract

Det store stærkt kuperede byggemodnede lokalplansområde ved Lundegård blev systematisk prøvegravet med udlægning af 47 søgegrøfter samt relevante mindre udvidelser (se bilag). Området var kraftigt afpløjet: ud af ca. 255 anlæg kunne ca. 200 betegnes som stærkt afpløjede.

I fire delområder fremkom ved prøvegravningen anlægsspor i et omfang og af en karakter, der krævede undersøgelse ud over prøvegravningsniveau (kaldet Lundegård I-IV, j.nr. NÆM 2006:133A-D). Ifølge bygherrer ville dog kun to af disse delområder blive berørt af jordarbejder (Lundegård I og III, j.nr. NÆM 2006:133A hhv. :133C), hvorfor kun disse blev underkastet egentlige arkæologisk undersøgelse (jf. separate rapporter for disse).

Der var ved Lundegård hovedsagelig tale om kogestensgruber, der sås overalt på terrænet. De fandtes ofte på kanten af tidligere vådområder, som området er rig på. Denne placering er en overregional generel tendens. Tolkninger vedrørende rituel sydning af fødevarer i gruberne kan sandsynligvis sættes i forbindelse med de ofringer, der kendes fra bronzealderens og jernalderens moser.

Store gravede gruber samt naturlige våde sænkninger fyldt op med muld, sten, potteskår, dyrebene og kogegrubefyld fra ældre jernalder kan sandsynligvis også sættes i forbindelse med kogestensgrubernes univers i slutningen af bronzealder og tidlig jernalder, ca. 500 f.Kr.–Kr.f.

Til gengæld var sporene efter egentlig bosættelse få, og begrænsede sig til diverse ukarakteristiske anlæg, hovedsagelig i den sydøstlige del mod vejen. Et tidligere registreret bopladsområde mod vest var nu helt bortpløjet.

Der er således tegn på stor aktivitet i området, i særdeleshed i forbindelse med de mange naturlige våde lavninger, søer og moser, som har præget oldtidslandskabet. De manglende spor af reel bosættelse kan ses både som et bevaringsmæssigt problem og tegn på anden udnyttelse af landskabet.

Undersøgelsens forhistorie

Undersøgelsen var foranlediget af en større byggemodning på jorder, der er solgt af gårdejer John Johannesen, Lundegård, til den private bygherre Peter Høpfner, Høpfner A/S, København K., der projekteret et stort boligområde til parcelhus- og rækkehusbebyggelse på braklagt landbrugsområde nord for Lundegård. Efter aftale med bygherren udførtes en omfattende prøvegravning på hele området. Der var på forhånd registreret et enkelt sb-punkt på arealet, hvor der i forbindelse med kloaknedlægning var påtruffet rester af et bopladsområde fra førromersk jernalder (sb. 05.07.03-18; NÆM 1994:118). Det kuperede landskab bød på flere på forhånd topografisk oplagte lokaliteter.

Administrative data

Administrativ korrespondance: se museets sag NÆM 2006:133.

Undersøgelsen blev foretaget af NÆM og bekostedes af bygherren, Peter Høpfner, jf. Museumsloven. Maskinkraft blev stillet til rådighed af bygherren. Beretning og genstande opbevares på NÆM.

Øvrige data

Undersøgelsen påbegyndtes d. 24/7 2006 og afsluttedes d. 13/10 2006. Daglig leder var cand. mag. Birgitte Borby Hansen (BBH), Roskilde, en del af tiden assisteret af BA Kim Christoffersen (KC), Næstved Museum. 25-29/9 deltog skolepraktikant Theis Friis (TF) fra Holmegårdsskolen, Fensmark.

Mulden blev afrømmet dels med en gravemaskine på bælder, Fiat Kobelco E 215, med 2 meter rabatskovl, dels med en New Holland rendegraver med 180 cm rabatskovl fra PI Entreprenørfirma A/S, Gadstrup. Maskinfører var Peter. Bygherre var Peter Høpfner, daglig formand Flemming Jensen. Der blev løbende udført tildækning af grøfter og felter efter endt registrering.

Vejret

Vejret i juli og august var typisk højsommer med temperaturer mellem 20-30 grader, skiftende mellem sol og skyet. Det varme og tørre vejr fortsatte ind i september med mange soldage og mellem 16-23 grader. Fra starten af oktober faldt temperaturene til mellem 12-15 grader, ofte diset, stille og mildt - perfekt gravevejr med godt lys. Kun 2-3 dage i hele perioden måtte arbejdet mere eller mindre indstilles p.gr.a. kraftig regn og tordenbyger med hagl.

Formidling

Formidling for skoleklasse 3.A fra Holmegårdsskolen på området d. 26/9 2006. De lærte om kogestensgruber og kvitterede med tegninger af deres opfattelser. Klassen har ligeledes modtaget en CD med fotos fra deres besøg, optaget af praktikant Theis Friis.

Topografi, terræn og undergrund

Området nord for Lundegård er præget af et kuperet landskab, med adskillige små og store bakker og plateauer, omgivet af nu opfyldte og delvist bortdrænede mosehuller, vandløb og søer, der nu nogle steder kan ses som lavninger i terrænet. De opfyldte vådhuller blev påtruffet i stort tal over hele området. Undergrunden præges af stiv sandet gullig ler, oftest meget fyldt med sten og flintknolde. Stedvist ses grusede og sandede partier.

Den centrale del af bassin-området består af en stor lavning, endnu meget synlig i terrænet. Nord for denne stiger terrænet jævnt mod nord; vest for lavningen ses et lavt område, der stiger jævnt mod vest, med højeste punkt nær det vestlige skel. Lavningen er udvalgt som nyt bassinområde, hvilket er oplagt, da der i ca. 1 meter dybe prøvehuller ses indstrømmende grundvand. Der blev tillige påtruffet gammel

søbund i alle grøfter på nær to, hvilket viser at området før omfattende dræning har været stærkt præget af sø og mosebund.

Pløjelag var generelt 20-25 cm tykt, på højtliggende punkter endnu tyndere. Ældre muldlag bestod generelt af lys brun homogen muld. Se også separate grøftbeskrivelser bagest.

Målesystem

Der er ikke anvendt noget overordnet målesystem. Alle grøfter, felter og anlæg er hurtigt og nemt indmålt med håndholdt GPS, men den måleusikkerhed, denne metode medfører (System WGS 84; koordinatlistere blandt originalmateriale). Alt er således enten direkte indmålt med GPS eller tegnet i forhold til målepunkter stedfæstet med GPS (se tegninger, lister og udplottet kort). Målepunkterne dannede udgangspunkt for en linie, hvorfra et lokalt, retvinklet målesystem kunne udlægges.

Udgravningsmetode

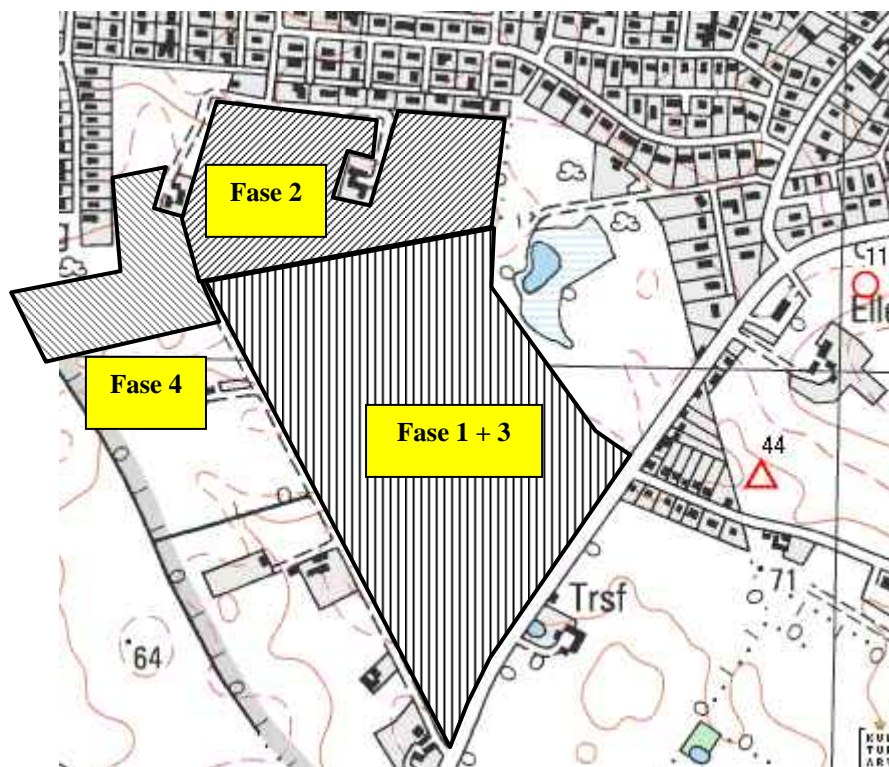
Arealet blev prøvegravet i 4 afgravningsfaser og i følgende rækkefølge:

Fase 1, det største østlige område, hvor der tidligst skulle foregå anlægsarbejder i form af vejanlæg og kloakering.

Fase 3, det vestligste mindre område, hvor der med tiden skal opføres rækkehusbebyggelse.

Fase 2, det nordligste areal som kun skal delvist bebygges og for størstedelens vedkommende udlægges til grønt område.

Fase 4, kommende bassin-område mod nordvest.

Fase 1, 3 og 4-områderne henlå som brakmark, fase 2 som kornmark med afgrøde, der blev afhøstet over tre omgange, hvorfor grøfterne her forlængedes over flere omgange, efterhånden som afhøstningen blev foretaget nordover.

Der blev anvendt gravemaskiner med rabatskovl til trækning af i alt 47 søgegrøfter med en indbyrdes afstand på ca. 20 meter. Grøfterne er fordelt ud over hele terrænet, parallelt med hinanden, overvejende orienteret nord-syd (se bilag). Større og mindre udvidelser blev foretaget i forbindelse med flere af grøfterne, hvor det skønnes relevant (se plantegninger 1:50). Disse udvidelser bærer tillige grøftens nummer.

Ved registreringen anvendtes almindelige skovle, spader, skelskeer, tommestokke, metalmålebånd o.l. Der blev gjort optegnelser på papir i notesbog samt på tegneplast. Alle grøfter, felter samt anlæg er indmålt i terræn med GPS. Der blev taget fotos i sort/hvid 24x36 samt digitale farvefotos.

De i alt 244 fundne anlæg er tildelt en anlægsbetegnelse via arabertal (A1-244). Udvalgte repræsentative anlæg blev snittet og nærmere undersøgt (se anlægsliste og -beskrivelse, samt tegningsliste).

I fire områder fremkom anlæg der nødvendiggjorde yderligere undersøgelse, ifald arealerne ville skulle berøres af de kommende jordarbejder (områderne 2006:133A-D, afsat på kortbilag). Kun for to af disse arealer var det imidlertid aktuelt at udføre egentlige undersøgelser, nemlig udvidelserne ved grøft 11 og den sydlige del af grøft 20 (jf. NÆM 2006:113A og :113C). Undersøgelserne er udført med separat afrapportering. De to andre områder (ved grøft 30 og 47; NÆM 2006:113B og :113D) samt den nordlige del af område :113C ville ifølge bygherrer ikke blive påvirket af egentlige jordarbejder, og derfor ikke blev undersøgt ud over prøvegravningsniveau.

Rapporteringen og de til sagen relaterede journalnumre er således som følger (jf. også kortbilag):

- **NÆM 2006:133**: det fulde prøvegravningsområde. Afsluttet med rapport.
- **NÆM 2006:113A, Lundegård I**: område ved grøft 20. Lokaliteten lå på område for kommende anlægsarbejder, hvorfor det udvirkede en udvidet undersøgelse med egen rapport
- **NÆM 2006:133B, Lundegård II**: mindre område ved grøft 30. Bygherre meddelte, at området ikke ville blive berørt af anlægsarbejder, men indgå som grønt område. Der blev derfor ikke udført udvidet undersøgelse, og arealet indgår kun i den samlede prøvegravningsrapport.
- **NÆM 2006:113C, Lundegård III**: område ved grøft 11. den sydlige del af lokaliteten lå på område for anlægsarbejder, og der blev hér udført udvidet undersøgelse med egen rapport.
- **NÆM 2006:133D, Lundegård IV**: mindre område ved grøft 47. Bygherre meddelte at selve fundstedet ikke vil blive berørt af anlægsarbejder, men indgå som grønt område. Der blev derfor ikke udført udvidet undersøgelse, og arealet indgår kun i den samlede prøvegravningsrapport.

Bygherre er gjort bekendt med, at skal der alligevel foretages egentlige anlægsarbejder på de ikke yderligere undersøgte områder :133B, 113C og :133D, skal der foretages egentlige undersøgelser.

Undersøgelsens resultater

Arealet var kraftigt afpløjet, stort set overalt. Gennem de sidste 4 år er der pløjet med en stor 4-furet vendeplov "Överum Excelsior", der har trukket muld ned i undergrunden. Der sås op til 40 cm brede furer i leret i så godt som alle grøfter, flere steder tillige gennem de ældre muldlag. Det er i denne sammenhæng sigende, at der trods intensiv eftersøgning, ingen anlægsspor fandtes omkring det tidligere registrerede bopladsområde vestligt på arealet (jf. grøft 28-29). Mange af pløjeskaderne synes således opstået mellem undersøgelsen 1994 og i dag.

For grøfters samt felters placering i terrænet henvises til bilag. Se også plantegninger 1:50. For nærmere beskrivelse af anlæg i grøfterne henvises til anlægslisten og anlægsbeskrivelsen.

Forhistoriske anlæg

Der blev ved prøvegravningen fundet omtrent 255 forhistoriske anlæg, hvoraf omtrent 145 udgjordes af kogestensgruber. I dette er både sikre anlæg samt afpløjede bundrester medtaget; kun få (under 20) kunne betegnes som velbevarede. Desuden fandtes ca. 55 sodede pletter, som højst sandsynligt er de sidste bundrester af de sodede kogestensgruber.

Desuden fandtes enkelte muldede gruber og grøfter, amorfe eller rundede anlæg, flere med kraftige stensamlinger i. Det er karakteriserede, at hovedparten af disse øvrige anlæg lå sydøstligt på feltet. De kan hermed ses i sammenhæng med de tilsvarende anlæg der i efteråret 2006 efterfølgende blev afdækket på arealet nordøst for (jf. NÆM 2006:152, Sølunden). Det er således muligt, at det egentlige bebyggelsesområde skal søges ved den nuværende bebyggelse ved Næstvedvej og under vejen.

Særlig fremhæves skal et par store, amorfe, muldede, opfyldte lavninger med ubrændte sten, hvor der oveni var deponeret lag af kogestensfyld, evt. udsnid af sådanne brugte anlæg – eller anlæggelse oveni stensamlingerne i lavningerne. Endelig fandtes enkelte moderne affaldsgruber, stenspor, traktorspor o.l.

Det er vigtigt at påpege, at der kun fandtes få, usikre spor af stolper fra bebyggelse i området. Disse kan dog være afpløjede, jf. den kraftige afpløjning på arealet. Her er det væsentligt at påpege, at der på stedet, hvor der i 1994 var fremkommet stolpehuler og andre anlæg fra et bopladsområde fra førromersk jernalder, ved denne prøvegravning ingen anlægsspor fandtes p.gr.a. pløjning i den mellemliggende periode.

Kogestensgruber

Kogestensgruberne fordelte sig på alle steder i terrænet, især på kanten af og tæt ved nu opfyldte lavninger, men også på højereliggende plateauer. De fandtes oftest ”alene”, eller i små samlinger. Omtrent fem kraftigt forstyrrede gruber synes et sted at danne en række. Med fordelingen af kogestensgruber jævnt i næsten alle grøfter, er det klart, at flere afdækninger utvivlsomt ville have afsløret flere af denne type anlæg, ligesom enlige eksemplarer ville danne flere samlede grupperinger. De registrerede ”sodede pletter” udgør sandsynligvis for størstedelens vedkommende de sidste rester af afpløjede kogestensgruber, og fordeler sig i samme område som anlæg registreret som kogestensgruber.

Kogestensgruberne på arealet var for størstedelens vedkommende langovale og superellipseformede, kun ca. 30 var egentlig rundede med en diameter på hovedsagelig 50-150 cm, få op mod 200 cm. De mindste mål er som regel resultat af kraftig nedpløjning af anlæggene, hvor kun en bundrest kunne ses. Dog sås også gruber liggende i eller under et bevaret forhistorisk muldrag, hvorfor disse var bedre bevaret. De langovale eller superellipseformede kogestensgrubers dimensioner fremgår af tabel (jf. bilag). Størstedelen har en bredde mellem 50-100 cm og en længde mellem 100-200 cm.

Grubernes fyld bestod af muldet ofte sodet og trækulsholdig muld, mere eller mindre tæt pakket med skørbrændte sten. Der blev taget trækulsprøver fra flere udvalgte anlæg, jf. fundliste. Kun i et enkelt tilfælde fandtes genstande i form af ubrændte dyretænder (kvæg?, A 129). Netop ubrændte tænder af dyr findes ofte i kogestensgruber i Sydsandinavien, bl.a. af hest, kvæg og får/ged. Tænderne menes deponeret som led i de ritualer, kogestensgruberne menes at indgå i (Gustafson 2005, se også herunder).

Stenene i kogestensgruberne virker bevidst udvalgte rent størrelsesmæssigt. Langt de fleste er mindre skærver eller sten med en maksimal diameter på ca. 15 cm samt evt. hvidbrændte flintknolde; få steder sås større sten på mellem 20 og 30 cm. Dette kan højst sandsynligt begrundes i at det har været lettere at håndtere, transportere og pakke sten i denne håndteringsmæssigt handy størrelse. Stenene var ildskørnede i svagere eller kraftigere grad, evt. så kraftigt eller hyppigt opvarmede, at de nu nærmest var blevet opløst til grus.

Række af kogestensgruber (NÆM 2006:133C, Lundegård III)

Ved grøft 11 på fase 2 fandtes på en markant kuplet bakke i en feltudvidelse flere kogestensgruber, deraf omtrent 4 på række, som syntes at være forbundet af en muldet grøft. Et lille sodet fyldskifte med keramik og brændte ben kunne være en lille brandgrav. Da fundstedet ville blive direkte berørt af anlægsarbejder, blev der foretaget en udvidet undersøgelse. Der henvises til egen rapport NÆM 2006:133C, Lundegård III.

Gruppe af kogestensgruber - bassin-området (NÆM 2006:133D, Lundegård IV)

Spredt på den østlige del af arealet fandtes 3 kogestensgruber, hhv. i nordenden af grøft 39 og 40, samt i sydenden af grøft 43. Alle tre var tæt pakket med skørbrændte sten og indeholdt meget trækul. Anlæg 192, grøft 39, var aflang, ca. 100x190 cm, gravet ned i den oprindelige nordlige søkant. Ca. 20 meter nordvest herfor fandtes en anden kogestensgrube, ligeledes aflang, ca. 100x180 cm, gravet ned i gruset tæt på søkantens nordside (A 193, grøft 40). En tredje var mere rundet, ca. 90x100 cm, gravet ned i udkanten af søområdets sydlige kant (A 194, grøft 43).

På et lille højtliggende plateau på den vestligste del af arealet fandtes 13 kogestensgruber i lille feltudvidelse (grøft 47). De ligger samlet i en lille gruppe, få meter fra søkant mod nord. På vestsiden af det levende hegn, hvortil gruberne støder op, ses plateauet at fortsætte ca. 25 meter mod vest; mod nord ses et kraftigt fald i terrænet ned mod samme lavning som ses ved feltet. Kogestensgruberne har sandsynligvis fortsat ind på plateauet mod vest, indtil dette falder. Anlæggene blev kun delvist undersøgt, idet bygherren oplyste, at der ikke skal foretages anlægsarbejder på fundstedet.

Anlæggene var jævnt rundede eller ellipsoformede, mindste diameter ca. 75 cm, største ca. 180 cm, den største ellipsoformede var ca. 230 cm lang. Omtrentlig gennemsnitlig fladedimension er ca. 100 cm. To af gruberne blev snittet og var ca. 10-20 cm dybe, med mange skørbrændte sten og trækulsstykker. Enkelte indeholdt hvidfarvet fyld i overfladen, som kan være rester af aske; sådanne pletter sås også spredt i kanten af søens fyld.

Kogestensgruberne i bassin-området (fase 4) supplerer, sammen med de talrige lignende anlæg på fase 1-3 øst herfor, det landskendte billede. Konteksten til sø og mose er tydelig med anlæggenes placering tæt på den kanten af den daværende sø/mose.

Form, datering og fænomen

Formen har været anvendt som en ledetråd til datering. På Fyn har man gjort den erfaring at cirkulære gruber med rundet bund næsten altid kan dateres til yngre bronzealder (ca. 1000-500 f.Kr.) mens anlæggene fra den tidlige jernalder (500 f.Kr. 400 e.Kr.) fremtræder mere ovale eller rektangulære med lige sider og flad bund. De størstedelen på det samlede område tilhører sidste kategori, kan en forsigtig datering til ældre jernalder foreslås.

På bassin-området optræder begge former. De 13 tætliggende gruber ved grøft 47 tolkes tillige som tilhørende samme kontekst, og er sandsynligvis anlagt tæt på hinanden i tid, da ingen skærer hinanden på trods af tæt placering. En datering hér er derfor usikker. Der er ikke fundet direkte daterende materiale i nogen af de undersøgte gruber, et fænomen der er generelt kendt. Der er derfor indsamlet trækul fra flere kogestensgruber til C14-datering, hvilket forhåbentligt vil kunne kaste mere lys over dateringen.

Gennemgående fænomen i Danmark er beliggenheden på plateauer eller skråninger ned mod vådområder, vandløb, moser, enge, ådale, fjorde o.l. Der sjældent spor af direkte bebyggelse nær gruberne. Dette synes ikke at være tilfældigt. Gruberne indgår ifølge de nyeste teorier sandsynligvis i en proces i den yngre bronzealders og tidlige jernalders kult. Sydning af indpakkede madvarer mellem de gloende sten og evt. indtagelse af disse, kunne som socialt fænomen og samlingspunkt, kombineret med offerhandlinger, finde sted ved vådområderne, adskilt fra selve bopladsen. Vådområderne selv anvendtes som bekendt også som offersteder med deponering af bl.a. kostbare bronzer, dyr og mennesker.

Det må dog atter påpeges, at de rester efter et bopladsområde fra førromersk jernalder, der blev påtruffet ved gravning i 1994, lå blandt områderne med kogegruber, og kan være samtidig med disse.

Gruber

Kogestensgrube/grube-kombination

A 28, grøft 6

I grøft 6 fandtes et stort, nærmest skeformet sodet anlæg. Anlægget bestod af to tætte nedgravninger, hvor i var anlagt et rundbundet anlæg. I fyllden i den øverste grube sås ildskørnede stenstumper, trækul i lag, en dyretand og potteskår. I de to nederste gruber sås også keramik og lidt trækul; keramikken fra øvre og nedre gruber synes ens, og daterer anlægget til tidlig ældre romersk jernalder, dvs. tiden omkring Kr.f. Anlægget kan nærmest karakteriseres som en kombination af en muldet grube med keramik, i hvilken der var anlagt en grube med kogegrubefyld i form af skørbrændte sten og trækul. Dyretand findes også i andre kendte danske kogestensgruber, hvorimod det er mere sjældent at finde potteskår.

Hvis de to anlæg er samhörrende, har vi her et lidt usædvanligt anlæg, hvor man har anlagt en kogestensgrube oveni andre anlæg. Den ens keramik peger på en samtidig hændelse, sandsynligvis af rituel karakter.

Anlæg 186

I grøft 11 fandtes et større muldet anlæg på ca. 4 meter i diameter, med sodede pletter og skørbrændte sten og potteskår i overfladen, især koncentreret i syddelen af overfladen. I snit sås en nedgravning på ca. 80 cm's dybde; nederst langs bunden sås et sodet og trækulsfyldt lag med skørbrændte sten; i toppen sås tykke muldede lag med ubrændte sten. Igen synes der at være tale om en kombination af muldet grube og kogestensgrube med indhold af keramik, der sandsynligvis skal dateres til tidlig ældre jernalder.

Anlæg 187

I nærheden af A 186 i grøft 11 fandtes et andet større muldet anlæg på ca. 3,5 meter i diameter, igen med sodede pletter og skørbrændte sten, hvidbrændt flint og skår i overfladen. I snit sås en rundet nedgravning på ca. 60 cm's dybde. Ved bunden ses en mørk fyld med brændt ler og dyrebene; i den øverste fyld sås skørbrændte sten samt potteskår. Keramikken dateres til tidlig ældre romersk jernalder ca. Kr.f. Gruben er ligeledes et eksempel på kombinationen af en større muldet grube med kogegrubefyld.

Stolpehuller?

Felt 20, fase 1, A 117-133+245

I grøft 20, ved grænsen mellem fase 1 og 2, fandtes fordelt på et område på ca. 5 x 17 meter, længdemæssigt orienteret øst-vest, en samling på omtrent 14 stolpelignende fyldskifter. De blev fra starten antaget som mulige rester af en øst-vest orienteret bygning. Anlæggene syntes tillige delvist at ligge i et ældre muldlag. Ved nærmere undersøgelser kan kun 2 af de 14 anlæg med en vis usikkerhed benævnes stolpenedgravninger; de resterende udgør blot dele af et gammelt muldlag, ca. 25 cm tykt. Der synes således ikke tale om rester af en stolpekonstruktion. Et enkelt potteskår kan evt. henregnes til ældre jernalder.

På hhv. øst- og vestsiden af stedet sås en kogestensgrube. Enkelte af de andre anlæg udgør også rester af kogestensgruber. Efter undersøgelsen af anlæggene blev den gamle muld trukket af; den var op til 40 cm tyk på stedet. Der fandtes ikke yderligere anlæg.

Knogledele i muldlag

Tre steder i nærhed af hinanden fandtes i grøft 23 samlinger af knogler liggende i gammel muld, evt. sammen med samlinger af sten. A 142 udgjorde to omtrent parallelt lagte, kraftige lemmeknogler, hvor ledenderne virker brændt/svedet. Bedømt ud fra dimensionerne kunne der være tale om menneskeknogler, bl.a. en femur-knogle. Disse knogler bør nærmere undersøges.

I nærheden fandtes andre knoglefragmenter (A 143); i en aflang større samling sten lå øverst andre knoglerester samt en knusesten (A 144); ved aftrækning af stensamlingen sås ingen nedgravning derunder, hvorfor der ikke synes at have været tale om en grav.

Stenfyldte lavninger

I samme område som kogestensgruberne, ofte i sammenhæng med disse, fandtes store stenfyldte lavninger, pakket med ubrændte marksten og flintknolde. Oveni stenfylden lå i flere tilfælde plamager af

kogestensfyld, der ikke var gravet ned på gængs måde, men nærmest bare deponeret i et lag eller en plamage ovenpå det muldede stenlag.

Ved prøvegravningen blev der i grøft 20 på fase 2 afrømmet en større amorf plamage på ca. 10 x 20 meter bestående af muld og mængder af ubrændte sten og flintknolde ca. i forholdet 1:1 (A 208). Spredt i overfladen sås fire sodede amorfe partier med kogestensfyld (A 209-212). Da området ville blive direkte berørt af anlægsarbejder, blev der foretaget en udvidet undersøgelse, se rapport NÆM 2006:133A, Lundegård I.

Grøft 30 (NÆM 2006:133B, Lundegård II)

A 164 og A 228+229

I grøft 30 blev der i nærheden af hinanden påtruffet to amorfe plamager lig de ovenfor nævnte. Den ene på ca. 9 x 12 meter (A 164) bestod af muld og en stor mængde ubrændte marksten. Spredt i overfladen sås uregelmæssige sodede partier med skørbrændte sten; fra overfladen blev ligeledes opsamlet stumper af keramik af ældre jernalders karakter. Ved siden af lå to mindre anlæg med samme fyld, sandsynligvis "almindelige" kogestensgruber (A 266+277, ikke undersøgt). Der blev trukket en grøft med maskine i den ene side af det store anlæg. Dette viser deponeringer af flere uregelmæssige, mere eller mindre sodede muldede lag; øverst sås iblanding af skørbrændte sten. Der blev målt en dybde på ca. 60 cm. Anlægget virker ikke gravet ned, men fylden synes deponeret i en naturlig lavning,

En nærliggende mere amorf plamage med samme udtryk i overfladen (A 228) befandt sig indenfor ca. 10 x 13 meter (ikke fuldt afrømmet mod vest). Der sås få skørbrændte stenstumper men tillige hvidbrændt flint. I anlægget sås en dobbelt kogestensgrube (A 165). Skårstumper fra A 228 er ligeledes af ældre jernalders karakter. En maskingravet snitgrøft i nordsiden viser en uregelmæssig deponering af stenet muld med svage sodpletter; målt dybde ca. 40 cm.

I den vestlige kant af anlægget fandtes en koncentration (A 229), sodet og stærkt stenet, med en del potteskår og ben, flintknolde og lidt skørnede stenstumper. Der sås spredte brændte og ubrændte knogler, bl.a. kæbe og tænder af kvæg og et komplet, ubrændt hundekranie. Keramik fra koncentrationen kan dateres til tidlig ældre romersk jernalder, dvs. tiden omkring Kr.f.. Stedet er ikke gravet til bunds, men ca. 20 cm ned i den stenede muldede fyld. Anlægget virker ikke egentlig nedgravet, men fylden synes deponeret i en naturlig lavning,

Foreløbig analyse af hundekranie fra A 229

Mål af kraniet in situ fra nakke til snude 19 cm. Underkæbelængde 13 cm. Højde ca. 13 cm. Kim Aaris-Sørensen, Associate Professor/ Curator, Ph.D., Zoologisk Museum, beskriver foreløbigt kraniet ud fra fotos: (let omskrevet ud fra e-mail)

Der er så absolut tale om en stor hund. Såvel størrelsesmæssigt som formmæssigt minder den om de store jernalder/vikingetidshunde som Hjortspringshunden og Næstved Mark. Disse to måler henholdsvis 18,3 og 19,1 cm i basallængde. Blandt nutidshunde skal vi finde deres lige (størrelsesmæssigt og skeletmæssigt) blandt de store eskimoiske slædehunde og labradorhunden. I jernaldersammenhæng har man traditionelt set disse store hunde som "elitehunde", men jeg tror ikke de kun har haft symbolsk betydning for ejeren; de har også har været udmærkede jagt- og vagthunde. Der er også blandt jernalder-vikingetidshundene fundet eksempler på store mynder - men det er der klart ikke tale om her.

Tolkning

Det foreslås, at de sten- og muldopfyldte oprindeligt fugtige og vandlidende lavninger kan have forbindelse til kogestensgruberne på den måde, at lavningerne indeholder dele af slagtede (ofrede?) dyr, fundet som knogler og tænder, samt knuste keramiske beholdere, deponeret som (rituelt?) affald. I kogestensgruberne har man tilberedt selve (det rituelle?) måltidet. Selve kogestensgruberne synes også anbragt både tæt ved og i de stenede lavninger, enten anlagt primært samtidig med brugen af lavningerne, eller sekundært efter anvendelse lige i nærheden. Der synes at være en tæt kontekst mellem de muldede lavninger og gruber samt selve kogestensgruberne. De må indgå i samme idékompleks, der synes at skulle findes indenfor den tidlige jernalder i tiden omkring Kr.f.. Aktiviteterne ved og i lavningerne kan højst

sandsynligt sættes i forbindelse med ældre jernalders mange kendte moseofre i form af mennesker, dyr, våben, lerkar (måltidsofre) m.m. Endelig må stensamlingerne ses i sammenhæng med den nærliggende lignende stensamling i grøft 20, umiddelbart syd for ejendommen Platanvej 75, omtalt i egen rapport (se denne, A 208).

Historisk hustomt

En nabo til bassin-området havde venligst gjort opmærksom på en hustomt, som ifølge kortmateriale fra ca. 1860 skulle have befundet sig på bassin-områdets østlige del. Ved at trække to ekstra tværgrøfter mellem grøft 44 og 45, kunne hustomten sikkert påvises (se bilag).

Der ses umiddelbart hér en forhøjning i terrænet på ca. 7 x 13 meter, længst N-S. Under pløjemulden sås muldede evt. sodede plamager med tegl, kalkmørtel og trækul samt lidt porcelæn. Ellers er tomtens grundigt fjernet; der ses ingen tegn på syldsten el.lign. En stor forvokset syrébusk i skellet kan være de sidste rester af en beplantning nær huset, der kun synes at have bestået af et mindre bosted, sandsynligvis en husmandslod.

Genstandsfund

Der blev fundet skår af lerkar, hovedsagelig skår af hårdtbrændte oftest fintmagrede kar af ældre jernaldertype; en del kunne nærmere dateres til starten af ældre romersk jernalder, dvs. tiden umiddelbart efter Kr.f.. Godset tyder på en vare af en vis kvalitet. Enkelte skår kunne dateres til slutningen af yngre bronzealder ca. 500 f.Kr. Der kan derfor påvises spor af aktivitet på arealet indenfor mindst 500 år, fra slutningen af bronzealder og gennem tidlig jernalder.

Andre fund fra området er bl.a. en hvæssesten, sandsynligvis fra jernalder, samt nogle grovere flintafslag og -flækker, der evt. har en retoucheret (efterbehandlet) æg til brug som skærende eller skrabende redskab. Dateringen af disse er uvis; de findes dels i muldede anlæg, dels spredt i de ældre muldlag på stedet. Grovere flintafslag kendes bl.a. fra ældre bronzealder ca. 1800-1000 f.Kr.

Endelig fandtes der brændte og ubrændte knogler fra forskellige anlæg; en del kan umiddelbart bestemmes som værende fra forskellige pattedyr, bl.a. ko og får/ged samt hund. Små brændte ben fra en lille grube med lerkarskår kan være humane (A 197) hvilket en antropologisk undersøgelse forhåbentligt kunne afgøre. I så fald er der tale om en kremeret gravlæggelse.

Sammenfatning og tolkning af resultaterne

På arealet ved Lundegård blev der trukket i alt 47 søgegrøfter samt enkelte tværgrøfter; hvor det skønnes relevant, blev der foretaget mindre udvidelser, der i to tilfælde udvirkede egne udvidede undersøgelser (se respektive rapporter). Hele området var kraftigt afpløjet; dette udmøntede sig bl.a. i adskillige afpløjede rester af kogestensgruber. Ud af ca. 255 registrerede anlæg udgjorde ca. 145 af kogestensgruber. Medregnes de ca. 55 ”sodede pletter” som de absolut sidste rester af kogegruber, når antallet op på ca. 200 og udgør således majoriteten blandt anlægstyperne (jf. også kortbilag).

Kogegruberne sås overalt på terrænet, ofte på kanten af tidligere vådområder, søer og moser, hvilket er en overregional generel tendens. De fleste kogestensgruber på Lundegård er nærmest superellipseformede, få er cirkelformede. Der ses flest med en bredde på 60-70 cm kombineret med en længde på 100-140 cm. En anden markant gruppe er gruber med en bredde på 100 cm kombineret med en længde på 130-160 cm. Bredden på de fleste ligger mellem 100-110 cm; mange har en længde indenfor 100-200 cm. Kogestensgruberne fandtes oftest enkeltvis, hvilket dog ofte må bero på undersøgelsesmetoden. Ved arealet helt i vest sås en ansamling af 13 gruber og mod nordøst sås fire gruber udgøre en lille række. Anlæggene er udaterede men der er udtaget C-14 trækulsprøver af udvalgte anlæg. Deres anvendelse er usikker; tolkninger omkring rituel sydning af fødevarer mellems grubernes opvarmede sten sættes af flere i forbindelse med de ofringer der kendes fra bronzealderens og jernalderens moser.

Store muldede gruber med kogestensfyld og keramik fra ældre jernalder kan sandsynligvis også sættes i forbindelse med det rituelle univers. Naturlige sænkninger og våde lavninger er tillige fyldt op med sten, muld, potteskår og dyrekogler samt kogegrubefyld i plamager. Måske kan disse anlæg også forbindes med hændelser relateret til kogestensgruberne samt vådområderne i slutningen af bronzealder og tidlig jernalder, ca. 500 f.Kr. – Kr.f. Et anlæg med brændte ben og skår kan evt. være en kremeret grav fra ca. 500 f.Kr.

Det er således klart at der er tegn på stor aktivitet i området, i tæt forbindelse til de mange naturlige våde lavninger, søer og moser, som har præget oldtidslandskabet. Der er ingen umiddelbare sikre tegn på direkte bosættelse i form af hustomter o.l. Spor af stolper kan være bortpløjede ved den dybtgående pløjning på stedet. Dybere funderede tagbærende stolper burde dog i så fald have været repræsenteret, da visse kogestensgruber lå i en dybde, hvor også stolper kunne formodes at være gravet ned. Det meget kuperede landskab domineret af vådområder har måske indbudt til andre bosættelsesmæssige aktiviteter end reel bosættelse. Det skal dog nævnes, at et størsteparten af ”øvrige anlæg”, dvs. diverse affaldsgruber, mulige stolpehuller etc., fandtes på arealets sydøstlige del, hvilket kunne indikere et bosættelsesområde i nærheden, evt. under den nuværende bebyggelse langs Næstvedvej. Ligeledes er der ved tidligere undersøgelser vestligt på arealet fremkommet bebyggelsesspor fra førromersk jernalder. Her var alle spor dog bortpløjet ved den herværende undersøgelse.

I nyere tid har man dog boet i området. En historisk hustomt fra ca. 1860, sandsynligvis nedrevet før 1900, afmærket på kortmateriale, kunne påvises arkæologisk i form af en synlig forhøjning på overfladen samt bygningsaffald under pløjelaget.

Med de to egentlige undersøgelser af områder Lundegård I og III omfattet af j.nr. NÆM 2006:133A og C samt påpegnig af, at om kommende anlægsarbejde kommer til at berøre arealerne for NÆM 2006:133B og D, kræver dette forudgående, arkæologiske undersøgelse anser Næstved Museum interesserne på arealet som afsluttet.

Anlægsliste

LMK=Landmark, GPS position (WGS 84, koordinatlister blandt originalmaterialet). Indmåling er sket over flere gange, hvorfor LMK numre kan starte forfra. Placering af anlæg fremgår af udplotning, som sammenholdes med grøftnumrene. LMK-positionen for indmåling af selve grøfterne (nord- og sydende) fremgår af opstilling i originale noter; ellers henvises til udtegnings på bilag.

Anlæg 1-191 & 226-229: Prøvegravning fase 1-2-3 (NÆM 2006:133, denne rapport)

Anlæg 192-194 & 230-243: Bassin-område (inkl. NÆM 2006:133D, Lundegård IV)

Anlæg 195-207 & 244: Felt 11 (NÆM 2006:133C, Lundegård III)

Anlæg 208-225: Felt 20 (NÆM 2006:133A, Lundegård I)

Fase 1 og 3, NÆM 2006:133, Lundegård, samlede rapport

Anlæg	Grøft/Felt	Tegning	LMK	Type
1	1		002	Kogestensgrube
2	2		005	Sodet grøft, moderne?
3	2		006	Rundet fyldskifte
4	2		007	Sodet rundet fyldskifte, kogestensgrube, bundrest.
5	2		010	Sodet grøft
6	2		011	Kogestensgrube?, bundrest
7	2		012	Sodet plet
8	3	1	017	Kogestensgrube, bundrest
9	3		018	Sodet rundet rest, Kogestensgrube?, bundrest.
10	3		019	Amorft sodet anlæg
11	3		020	Sodet muldet rest
12	5		023	Sodet amorft plet
13	5		024	Sodet amorft plet
14	5		025	Aflang amorft sodet plet
15	5		026	Aflang sodet plet, kogestensgrube?
16	5		027	Sodet plet med skårstumper
17	5		028	Sodet plet
18	5	1	029	Kogestensgrube
19	5		030	Sodet fyldskifte (evt. kogestensgrube?)
20	5		031	Gammelt vejfundament
21	7		036	Sodet plet
22	7		037	Sodet plet
23	7	1	038	Sodet plet, kogestensgrube?
24	7		039	Sodet plet
25	6		042	Lille gråsort plet
26	6		043	Sodet plet
27	6		044	Sodet plet
28	6	2	045	Sodet grube med skår
29	6		046	Sodet plet
30	6		047	Sodet plet
31	9		052	Sodet grøft
32	9		053	Kogestensgrube
33	9		054	Kogestensgrube
34	9		055	Rundet fyldskifte (stolpe?)
35	10		058	Kogestensgrube
36	11	9	061	Sodet fyldskifte ved stor sten
37	11		062	Rundet fyldskifte
38	12		065	Sodet plet, kogestensgrube?, bundrest
39	13		068	Sodet fyldskifte, kogestensgrube.

40	13		068	Sodet fyldskifte
41	13	3	069	Kogestensgrube
42	13		070	Kogestensgrube
43	13		071	Sodet lavning
44	13		072	Sodet fyldskifte
45	15		075	Kogestensgrube
46	15		076	Kogestensgrube
47	15		077	Kogestensgrube, forstyrret af dræn
48	15		078	Kogestensgrube, bundrest.
49	15	10	079	Kogestensgrube
50	15		080	Sodet fyldskifte, kogestensgrube.
51	15		081	Kogestensgrube
52	15		082	Rundet fyldskifte
53	15		083	Rundet fyldskifte
54	15		084	Sodet plet
55	15		085	Sodet plet
56	15		086	Kogestensgrube
57	27		089	Sodet fyldskifte, kogestensgrube.
58	27		090	Sodet fyldskifte, kogestensgrube, bundrest.
59	27		091	Sodet fyldskifte, kogestensgrube, bundrest.
60	27		092	Sodet fyldskifte, kogestensgrube?
61	16		095	Sodet plet
62	16		098	Sodet fyldskifte
63	18		102	Kogestensgrube? Bundrest.
64	18	10	103	Kogestensgrube
65	18		104	Sodet fyldskifte, kogestensgrube, bundrest.
66	18		105	Sodet fyldskifte
67	18		106	Cirkulær sodet fyldskifte
68	18		107	Kogestensgrube
69	18		108	Sodet fyldskifte
70	18		109	Sodet plet
71	18		110	Sodet plet
72	18		111	Sodet plet
73	17		114	Sodet plet
74	17		115	Sodet plet
75	17		116	Sodet plet, kogestensgrube, bundrest.
76	17		117	Sodet plet, kogestensgrube, bundrest.
77	17		118	Sodet amorft fyldskifte
78	17		119	Stenet fyldskifte
79	17		120	Kogestensgrube, bundrest.
80	17		121	Lysgråt fyldskifte, traktorspor?
81	17		122	Sodet plet, omgravet kogestensgrube.
82	17		123	Sodet plet, kogestensgrube, bundrest.
83	17		124	Sodet plet, kogestensgrube, bundrest.
84	17		125	Muldet fyldskifte
85	19		127	Pløjeskadet fyldskifte, kogestensgrube, bundrest.
86	19		128	Kogestensgrube med pløjespor
87	19		129	Kogestensgrube med pløjespor
88	19		130	Kogestensgrube med pløjespor
89	19		133	Sodet plet, kogestensgrube, bundrest.
90	19		134	Sodet plet, kogestensgrube?, bundrest.
91	19		135	Sodet plet, kogestensgrube?, bundrest.
92	19		136	Sodet plet, kogestensgrube?, bundrest.
93	19		137	Sodet plet, kogestensgrube?, bundrest.

94	19		138	Sodet plet, kogestensgrube?, bundrest.
95	19		139	Sodet plet, kogestensgrube?, bundrest.
96	19		141	Sodet plet, kogestensgrube?, bundrest.
97	20		146	Kogestensgrube, bundrest
98	20		147	Kogestensgrube, bundrest
99	20		148	Kogestensgrube, bundrest
100	21		153	Muldet rundet fyldskifte
101	21		154	Kogestensgrube, dobbelt, bundrest.
102	21		155	Sodet plet, itupløjet kogestensgrube.
103	21		156	Kogestensgrube
104	21		157	Sodet plet, kogestensgrube, afpløjet.
105	21		158	Sodet plet, kogestensgrube, afpløjet.
106	21		159	Kogestensgrube, bundrest.
107	22		164	Kogestensgrube, afpløjet.
108	23		168	Sodet plet, kogestensgrube, bundrest.
109	23		169	Kogestensgrube med pløjespor
110	23		170	Sodet rest, kogestensgrube, bundrest.
111	23		171	Muldet plet
112	23		172	Sodet plet, kogestensgrube, bundrest.
113	23		173	Sodet plet med pløjespor
114	24		180	Sodet plet, kogestensgrube, afpløjet.
115	24		181	Sodet plet, udpløjet.
116	29		186	Kogestensgrube
117	20	6,8	144-145	Kogestensgrube, bundrest
118	20	6	144-145	Gammelt muldrag
119	20	6	144-145	Gammelt muldrag, pløjestribe
120	20	6	144-145	Gammelt muldrag
121	20	6	144-145	Gammelt muldrag
122	20	6	144-145	Gammelt muldrag
123	20	6,8	144-145	Stolpe?
124	20	6	144-145	Gammelt muldrag
125	20	6,8	144-145	Kogestensgrube, under gammel muld
126	20	6	144-145	Gammelt muldrag
127	20	6	144-145	Diffus moderne muldrest
128	20	6	144-145	Sodet plet
129	20	6,8	144-145	Kogestensgrube, bundrest, med dyretænder
130	20	7	144-145	Gammelt muldrag
131	20	7	144-145	Gammelt muldrag
132	20	7	144-145	Gammelt muldrag
133	20	7,8	144-145	Stolpe? Med keramik

Fase 2, NÆM 2006:133, Lundegård, samlede rapport

134	19	11	061	Aflang grube
135	25		034	Kogestensgrube
136	25		035	Kogestensgrube
137	24		036	Kogestensgrube
138	24		037	Kogestensgrube?
139	23		038	Kogestensgrube, bundrest
140	23		039	Kogestensgrube, bundrest
141	23		040	Sodet plet
142	23		041	Lemmeknogler i lidt muld
143	23		042	Knogler i lidt muld
144	23	12	043	Stensamling i muld med ben
145	23		044	Sodet plet

146	22		045	Fyldskifte med blokskraber
147	21		046	Kogestensgrube, bundrest
148	21		047	Kogestensgrube, bundrest
149	21		048	Kogestensgrube, bundrest
150	21		049	Muldet plet
151	21		050	Kogestensgrube, bundrest
152	21		051	Kogestensgrube, forstyrret af dræn
153	21		051	Kogestensgrube, forstyrret af dræn
154	21		052	Sodet fyldskifte
155	20		053	Kogestensgrube, bundrest
156	20		054	Kogestensgrube, bundrest
157	20		055	Kogestensgrube, bundrest
158	20		056	Kogestensgrube?
159	19		057	Kogestensgrube?
160	19		058	Kogestensgrube?
161	19		059	Kogestensgrube? Bundrest.
162	19		060	Kogestensgrube
163	30		062	Kogestensgrube
164	30	24,32	063	Stensamling
165	30	25	064	Kogestensgrube
166	33		065	Kogestensgrube?
167	16		066	Kogestensgrube, afpløjet
168	16		067	Muldet fyldskifte
169	16		068	Kogestensgrube? Bundrest
170	16		069	Kogestensgrube? Bundrest
171	16		070	Kogestensgrube? Bundrest
172	16		071	Kogestensgrube? Bundrest
173	16		072	Sodet plet
174	15		073	Sodet plet
175	15		074	Kogestensgrube? Bundrest
176	15		075	Sodet grøft
177	15		076	Kogestensgrube
178	15		077	Kogestensgrube?
179	13		078	Flade sandsten
180	13		079	Kogestensgrube
181	13		080	Kogestensgrube
182	11	27	081	Kogestensgrube
183	11	19,27	082	Kogestensgrube

184-185 se NÆM 2006:133C, Lundegård III, egen rapport

186	11	13,32	085	Grube
187	11	15,28	086	Grube
188	35		087	Kogestensgrube
189	36		088	Kogestensgrube?
190	36		089	Kogestensgrube? Søopfyld (?)
191	37		090	Søopfyld/tørv

195-204 se NÆM 2006:133C, Lundegård III, egen rapport

205	11	19	284	Kogestensgrube?
206	11	19	284	Stensamling
207	11	27	284	Sodet plet

208-225 se NÆM 2006:133A, Lundegård I, egen rapport

NÆM 2006:133, Lundegård, samlede rapport

226	30	24	274-275	Kogestensgrube?
227	30	24	274-275	Kogestensgrube?
228	30	25,33	276-277	Stensamling med skår og ben
229	30	25	276-277	Stensamling med skår og ben, hundekranie
244	11	27	272-273	Kogestensgrube?
245	20	6	144-145	Kogestensgrube

Bassin – tillægsområde (inkl. NÆM 2006:133D, Lundegård IV)

192	39	31	205	Kogestensgrube
193	40	31	209	Kogestensgrube
194	43	31	218	Kogestensgrube
230	47	26	188-189	Kogestensgrube
231	47	26	188-189	Kogestensgrube
232	47	26	188-189	Kogestensgrube
233	47	26	188-189	Kogestensgrube
234	47	26	188-189	Kogestensgrube
235	47	26	188-189	Kogestensgrube
236	47	26	188-189	Kogestensgrube
237	47	26,28	188-189	Kogestensgrube
238	47	26	188-189	Kogestensgrube
239	47	26,28	188-189	Kogestensgrube
240	47	26	188-189	Kogestensgrube
241	47	26	188-189	Kogestensgrube
242	47	26	188-189	Kogestensgrube
243	47	26	188-189	Søkant

Anlægsbeskrivelse

Tal i parentes henviser til lagbetegnelser på tegninger. Placering af anlæg fremgår af anlægsliste.

Anlæg 1

Rundet anlæg med sodet muld og brændte sten.
Kogestensgrube.

Anlæg 2

Sodet grøft, 50 cm bred, nær et bredt hoveddræn.
Moderne?

Anlæg 3

Rundet svagt muldet fyldskifte, 60 cm Ø.

Anlæg 4

Diffus sodet plet med dybe pløjespor, 70 cm Ø –
bundrest af kogestensgrube?

Anlæg 5

Sodet grøft, 60 cm bred.

Anlæg 6

Sodet plet, 100 cm Ø. Bundrest af kogestensgrube?

Anlæg 7

Sodet plet.

Anlæg 8

Sodet anlæg, langovalt, 110x180 cm.
Kogestensgrube.

Anlæg 9

Sodet plet, 45 cm Ø. Afpløjet, kogestensgrube,
bundrest?

Anlæg 10

Aflangt amorft svagt sodet anlæg, ca. 30x110 cm.

Anlæg 11

Sodet muldet diffus plet.

Anlæg 12

Sodet plet, amorf, 45 cm Ø.

Anlæg 13

Sodet plet, amorf, ca. 60x140 cm.

Anlæg 14

Aflang sodet plet, amorf, ca. 70x140 cm.

Anlæg 15

Aflang sodet plet, ca. 90x200 cm. Kogestensgrube?

Anlæg 16

Sodet afpløjet plet med små stumper oldtidsskår (ikke
hjemtaget).

Anlæg 17

Svagt sodet diffus plet.

Anlæg 18

Sodet anlæg med brændt flint, 100 cm Ø.
Kogestensgrube. Profilsnit viser bundrest af
kogestensgrube, meget mørk gråbrun meget leret
muld med enkelte trækulsnister, ingen bevarede sten;
fladbundet profil, ca. 10 cm dyb. Undergrund er lyst
rødgult leret sand.

Anlæg 19

Sodet anlæg, 60x100 cm. Kogestensgrube

Anlæg 20

8 meter bredt stenet sodet muldet anlæg –
sandsynligvis del af gammel vej.

Anlæg 21

Diffus sodet plet, ca. 40x90 cm.

Anlæg 22

Diffus sodet plet, aflang, ca. 60x80 cm.

Anlæg 23

Sodet anlæg, 70x120 cm. Kogestensgrube. Profilsnit
viser en jævn nedgravning ca. 20 cm dyb, af meget
mørk gråbrun leret muld, lidt trækulsnister/-spor (1),
afgrænset mod lyst brungult leret undergrundssand
(2).

Anlæg 24

Lille sodet plet.

Anlæg 25

Lille diffus gråsort plet, ca. 30 cm Ø.

Anlæg 26

Stærkt sodet plet, lille, aflang, 30x60 cm.

Anlæg 27

Stærkt sodet plet, aflang, 40x90 cm.

Anlæg 28

Stort sodet anlæg med skår (x1-6,12,13,15) samt lidt
dyretand (x14). Skårene daterer anlægget til tidlig
ÆROM. Anlægget ses i overfladen som et nærmest
skeformet anlæg, en rundet plamag med en tynd
udløber mod øst. I overfladen ses flere skårstumper
(x 1-4) i en fyld af brun til gråbrun leret muld spættet
med trækul samt ildskørnede stenstumper, som er
skørnet helt i stykker (1), (2). I profilsnit ses det, at
der oprindeligt har været to(?) anlæg eller to tætte
nedgravninger af samme fyld, ca. 44 cm dybe, svagt
muldblandet gråbrun ler, med lidt trækul (2), herfra
lidt skår (x 12). Oveni er lagt et samlet jævnt
rundbundet anlæg ca. 8-32 cm dybt, af brun til
gråbrun leret muld spættet med trækul samt
ildskørnede stenstumper, som er skørnet helt i stykker

(1); herfra skår (x 13). Især i vestlige del ses tættere pakninger af ildskørnede sten samt kraftigere trækulsindblanding. I "tungen" mod øst er sodningen mere diffus. I laget ses også opløst rødbrændt magret ler. Trækul ligger visse steder i vandrette striber. Efter tegning blev resten af fylden spadet ned og skår opsamlet (x 14-15).

Anlæg 29

Sodet anlæg, aflangt, smalt, skørnede (?) sten, ca. 50x100 cm

Anlæg 30

Sodet plet, diffus, 50x100 cm.

Anlæg 31

Svagt sodet øst-vest gående grøft, ca. 80 cm bred.

Anlæg 32

Sodet anlæg med brændte sten, 70x140 cm. Kogestensgrube, bundrest.

Anlæg 33

Sodet anlæg med hvidbrændt flint, 80x110 cm. Kogestensgrube.

Anlæg 34

Et stolpelignende fyldskifte. Enkelte øvrige amorfe diffuse muldede plamager omkring dette. Kraftige pløjespor.

Anlæg 35

Sodet anlæg med brændt flint, 90x100 cm. Kogestensgrube, omgivet af brede dybe pløjespor.

Anlæg 36

Sodet amorft anlæg ved stor jordfast sten. Fylden i overfladen ses som sodet og let muldet, liggende op til og delvist omkring stor jordfast sten ca. 80x100 cm. I midten af anlægget ses et især sodet område. Enkelte sortsvedne sten i overfladen (1). Anlægget var kun ca. 16 cm dybt, afgrænset mod gulbrunt leret undergrundssand (2). Der er tale om nærmest en plamage placeret opad stenen.

Anlæg 37

Rundet muldet anlæg ca. 200 cm Ø, lidt brændt ler i overfladen.

Anlæg 38

Sodet plet, ca. 50 cm Ø. Bundrest af kogestensgrube?

Anlæg 39

Sodet anlæg ca. 70x170 cm. Kogestensgrube.

Anlæg 40

Amorft sodet anlæg ca. 80x90 cm.

Anlæg 41

Sodet anlæg med mange brændte sten.

Kogestensgrube. I overfladen ses en rundet plamage med brun til gråbrun leret muld, tæt pakket med skærver og sten, ildpåvirkede, samt pletter af trækul (1); omkring denne ses samme fyld blot uden sten (2). Profilsnit viser en lav rundet nedgravning ca. 22 cm dyb med samme fyld; fyld (1) synes omgivet på siderne af fyld (2). Trækul ses under stenene i tynde vandrette små lag.

Anlæg 42

Sodet anlæg med skørnede sten, 100x160 cm. Kogestensgrube.

Anlæg 43

Amorf sodet fyld, del af opfyld i lavning.

Anlæg 44

Sodet anlæg, 70x110 cm.

Anlæg 45

Sodet anlæg med pløjespor, 70x110. Kogestensgrube, bundrest.

Anlæg 46

Sodet anlæg, 60x110 cm. Kogestensgrube, bundrest.

Anlæg 47

Sodet anlæg forstyrret af dræn. Kogestensgrube.

Anlæg 48

Sodet anlæg, ca. 100 cm Ø. Kogestensgrube, bundrest.

Anlæg 49

Sodet anlæg med mange skørbrændte sten. Kogestensgrube. I overfladen ses anlægget som letmuldet og letsodet med skørbrændte sten. Profilsnit viser et lavbundet anlæg ca. 20 dybt, med samme fyld, sten op til 25 cm Ø.

Anlæg 50

Let sodet anlæg, ca. 100x170 cm. Kogestensgrube, under ca. 25 cm gammel muld; selv ned gennem dette ses kraftige pløjespor.

Anlæg 51

Sodet anlæg med letbrændt flint, ca. 100x160 cm. Kogestensgrube.

Anlæg 52

Let muldet anlæg, ca. 45 cm Ø.

Anlæg 53

Let muldet anlæg, ca. 60 cm Ø.

Anlæg 54

Sodet plet.

Anlæg 55

Sodet diffus plet, 50x80 cm.

Anlæg 56

Sodet diffus plet med lidt skørbrændte sten, 70x110 cm. Kogestensgrube.

Anlæg 57

Sodet anlæg, 100x130 cm. Rundoval.
Kogestensgrube, under ca. 40 cm gammel muld.

Anlæg 58

Sodet anlæg, 100x140 cm. Kogestensgrube, bundrest, liggende under gammelt muldlag.

Anlæg 59

Sodet anlæg, 110 cm Ø. Kogestensgrube, bundrest, liggende under gammelt muldlag.

Anlæg 60

Sodet anlæg, oval/aflang, 60x100 cm.
Kogestensgrube? Bundrest.

Anlæg 61

Sodet plet, 45x55 cm.

Anlæg 62

Sodet anlæg, 100x130 cm.

Anlæg 63

Sodet anlæg under ca. 20 cm gammel muld, 130x160 cm. Kogestensgrube (?), bundrest.

Anlæg 64

Sodet anlæg med mange skørnede sten.
Kogestensgrube, velbevaret. Anlægget er nærmest superellipseformet i overfladen, bestående af gråbrun leret muld, stedvist kraftigt sodet, trækulsholdig fyld, pakket med skærver af granitsten og flint, flere er sodede og varmepåvirkede (1). Langs en stor af kanten ses partikler af rødbrændt ler, hvilket tyder på opvarmning. Profilsnit viser et fladbundet anlæg ca. 30 cm dybt, med fyld som ovenfor beskrevet. Brændte lerpartikler ses langs siderne, ikke på bunden.

Anlæg 65

Sodet anlæg 90x190 cm. Kogestensgrube, bundrest.

Anlæg 66

Sodet anlæg 70x110 cm.

Anlæg 67

Sodet cirkulært anlæg, 110 cm Ø.

Anlæg 68

Sodet anlæg med hvidbrændt flint, 130x300 cm.
Kogestensgrube.

Anlæg 69

Sodet anlæg, 70 cm Ø.

Anlæg 70

Sodet plet, 40 cm Ø.

Anlæg 71

Sodet anlæg, 60x130 cm.

Anlæg 72

Sodet anlæg, 70x130 cm.

Anlæg 73

Let sodet anlæg, aflang, amorf, 30x70 cm. Stenspor?

Anlæg 74

Sodet anlæg, 80x140 cm. Kogestensgrube, bundrest.

Anlæg 75

Sodet anlæg, rektangulært/ovalt, 120 x140 cm.
Kogestensgrube, bundrest.

Anlæg 76

Sodet anlæg, 70x100 cm. Kogestensgrube, bundrest.

Anlæg 77

Sodet let amorf anlæg, 90x110 cm.

Anlæg 78

Aflangt svagt muldet stenet anlæg, 60x140 cm.

Anlæg 79

Sodet anlæg med hvidbrændt flint, 110x140 cm.
Kogestensgrube, bundrest.

Anlæg 80

Lysgråt anlæg, 40x160 cm. Traktorspor (?).

Anlæg 81

Let sodet plet. Resterne af en omgravet kogestensgrube.

Anlæg 82

Let sodet plet. Kogestensgrube?, bundrest.

Anlæg 83

Sodet plet, 40x70 cm. Oval, kogestensgrube?
Bundrest.

Anlæg 84

Let muldet anlæg, lille, aflangt, gråbrunt, 30x60 cm.

Anlæg 85

Anlæg med pløjespor. Bundrest af oval kogestensgrube, med brede pløjespor igennem.

Anlæg 86

Bundrest af anlæg med pløjespor. Kogestensgrube?
Nær denne ses to andre "skygger" af sandsynlige rester af kogestensgruber.

Anlæg 87

Bundrest af ovalt anlæg med pløjesor.
Kogestensgrube.

Anlæg 88

Bundrest af ovalt anlæg med pløjesor.
Kogestensgrube.

Anlæg 89

Sodet anlæg, 50x60 cm. Kogestensgrube? Bundrest.

Anlæg 90

Sodet anlæg, 50 cm Ø. Kogestensgrube? Bundrest.

Anlæg 91

Sodet anlæg, 80 cm Ø. Kogestensgrube? Bundrest.

Anlæg 92

Sodet anlæg, 80 cm Ø. Kogestensgrube? Bundrest.

Anlæg 93

Let sodet anlæg, 90x110 cm. Kogestensgrube?
Bundrest.

Anlæg 94

Sodet anlæg, 70x100 cm. Kogestensgrube? Bundrest.

Anlæg 95

Let sodet anlæg, 120x180 cm. Kogestensgrube?
Bundrest.

Anlæg 96

Sodet anlæg, 80 cm Ø. Kogestensgrube? Bundrest.

Anlæg 97

Sodet anlæg, 60x120 cm. Kogestensgrube, bundrest,
lige under tyndt pløjelag..

Anlæg 98

Sodet anlæg, 60x90 cm. Kogestensgrube, bundrest,
under tyndt lag gammel muld.

Anlæg 99

Sodet anlæg, ca. 100 cm Ø, Kogestensgrube,
bundrest, forstyrret; evt. fra undersøgelse i 1994
forud for ledningsarbejde.

Anlæg 100

Muldet anlæg ca. 40 cm Ø.

Anlæg 101

Svagt sodet anlæg, 90x200 cm. Dobbelt
kogestensgrube, nærmest af form som et 8-tal.
Bundrest.

Anlæg 102

Sodet rest, 90x170 cm. Kogestensgrube, itupløjet
bundrest.

Anlæg 103

Stort rundet sodet anlæg med brændte sten, 180 cm
Ø. Kogestensgrube.

Anlæg 104

Svagt sodet anlæg, 80 cm Ø. Kogestensgrube, under
20 cm gammel muld, er alligevel afpløjet.

Anlæg 105

Svagt sodet anlæg, ca. 80 cm Ø. Kogestensgrube,
bundrest, stærkt afpløjet.

Anlæg 106

Sodet anlæg med brændte sten og hvidbrændt flint,
60x140 cm. Kogestensgrube, bundrest, stærkt
afpløjet.

Anlæg 107

Sodet anlæg, 60x140 cm. Kogestensgrube, bundrest,
ødelagt af pløjning.

Anlæg 108

Svagt sodet anlæg, 65 cm Ø. Kogestensgrube,
bundrest.

Anlæg 109

Kraftigt sodet anlæg med skørnede sten, 90x150 cm,
med pløjesor. Kogestensgrube.

Anlæg 110

Svagt sodet anlæg, bundrest, 80 cm Ø.
Kogestensgrube, bundrest.

Anlæg 111

Svagt sodet muldet plet, 50 cm Ø.

Anlæg 112

Rundet svagt sodet plet, 120 cm Ø. Kogestensgrube.

Anlæg 113

Sodet anlæg med pløjesor, 70 cm Ø.

Anlæg 114

Sodet bundrest, 80 cm Ø. Kogestensgrube, udpløjet.

Anlæg 115

Sodet rest, 70 cm Ø. Kogestensgrube, udpløjet.

Anlæg 116

Sodet anlæg med mange brændte sten, 140 cm Ø.
Kogestensgrube, liggende lige under tyndt pløjelag.

Anlæg 117

Anlæg med meget hvidbrændt flint. Snit viser få cm
bund af kogestensgrube. Tæt pakket med skærver af
hvidbrændt flint og en del trækul. Der ses sortfarvet
nedsivning til det brungule undergrundssand.

Anlæg 118

Gammelt muldlag ca. 25 cm tykt.

Anlæg 119

Pløjestribe i gammelt muldlag ca. 25 cm tykt.

Anlæg 120

Gammelt muldlag ca. 25 cm tykt.

Anlæg 121

Gammelt muldlag ca. 25 cm tykt.

Anlæg 122

Gammelt muldlag ca. 25 cm tykt.

Anlæg 123

Sodet muldet anlæg – stolpe? Profilsnit viser en lille rundet nedgravning ca. 22 cm dyb af svagt sodet gråbrun leret muld (1), gravet ned i gammelt muldlag (2), afgrænset mod den gulbrune grusede undergrundsler (3).

Anlæg 124

Gammelt muldlag ca. 25 cm tykt.

Anlæg 125

Sodet anlæg under gammelt muldlag. Kogestensgrube. Profilsnit viser rundet nedgravning ca. 26 cm dyb, af let sodet gråbrun leret muld med skærver af ildskørnede marksten (1), gravet ned i gammel muldlag af mørk gråbrun leret stenet muld (2), bunden går igennem til det grusede gulbrune undergrundsler (3).

Anlæg 126

Gammelt muldlag med lidt sodning.

Anlæg 127

Diffus moderne muldrest.

Anlæg 128

Svagt sodet uregelmæssig plet i den gamle muld.

Anlæg 129

Anlæg, bundrest, med dyretænder, tilsyneladende ubrændte (x 18). Gråbrun leret muld med sortsvedne sten, mest flint (1). Anlægget ligger i gammelt muldlag af gråbrun leret sandet muld (2), afgrænset mod det brungule undergrundssand (3). Kogestensgrube.

Anlæg 130

Gammelt muldlag ca. 25 cm tykt.

Anlæg 131

Gammelt muldlag ca. 25 cm tykt.

Anlæg 132

Gammelt muldlag ca. 25 cm tykt.

Anlæg 133

Anlæg, stolpe? Profilsnit viser en lille rundet nedgravning, ca. 10 cm dyb, bestående af let sodet leret muld (1), heri ses skår (x 19) ÆJA?

Anlæg 134

Aflangt muldet let sodet anlæg, 120x260 cm, orienteret NØ-SV. Profilsnit viser et let spidsbundet nedgravning ca. 60 cm dyb, bestående af gråbrunt sandet leret muld (1) samt pletter af undergrundsblandet fyld (3) og trækulsfarvet fyld (2). Overgang til undergrund af gråbrunt leret sand er vanskeligt erkendbar (6). Undergrunden på siderne af anlægget er også heterogent, af rødbrunt sandblandet ler (4) og lyst brungråt leret sand (5). Intet tyder på gravanlæg, hvilket overfladeform og orientering kunne antyde.

Anlæg 135

Afpløjet, oval bundrest af kogestensgrube, 70x100 cm.

Anlæg 136

Stor rundet kogestensgrube, ca. 160x180 cm.

Anlæg 137

Stærkt sodet anlæg, 75x110 cm, færre sten. Kogestensgrube.

Anlæg 138

Ovalt sodet diffust fyldskifte, 70x100 cm. Kogestensgrube?

Anlæg 139

Kogestensgrube, bundrest. Ca. 60x70 cm, sodet bundrest.

Anlæg 140

Sodet anlæg, bundrest, 70x100 cm. Kogestensgrube.

Anlæg 141

Let sodet anlæg, 75x150 cm.

Anlæg 142

Lemmeknogler liggende i muldrest (x 26). To omtrent parallelt lagte lemmeknogler, den kraftigste ca. 5x 30 cm, den anden ca. 3x26 cm (smuldrende). Ledende virker brændt/svedet. Knoglerne var orienteret NØ-SV. Der kunne ikke ses nogen form for nedgravning omkring benene, de lå nærmest i en diffus muldrest i gruset, under ca. 10 cm gammel muld; der var ingen pløjesor i mulden hér. Det bør undersøges om knoglerne er humane.

Anlæg 143

Knoglefragmenter i muldrest (x 25). Intet fyldskifte.

Anlæg 144

Samling af sten ca. 180x320 cm, orienteret øst-vest, i gammel muld med knogler (x 27) og en knusesten i

overfladen (sidstnævnte blev desværre stjålet før registrering – foto haves). Stenene lå i gammel muld; der kunne ikke erkendes nogen fyldskiftegrænse omkring stenene, ej heller under disse efter at de blev trukket af med maskine. Fylden bestod af lysebrun homogen sandet muld med flintesten og marksten i fylden (1) liggende i lys gulbrun sandet leret undergrund (2).

Anlæg 145

Rundet aflangt sodet fyldskifte under gammelt muldlag på ca. 20 cm's tykkelse; fyldskiftet er stenfrit, ca. 135x210 cm.

Anlæg 146

Sodet ovalt muldet fyldskifte, 90x150 cm, med kraftig blokskraber i overfladen (x 28).

Anlæg 147

Diffust anlæg. Bundrest af kogestensgrube, tyndt pløjelag, kraftige pløjesor.

Anlæg 148

Diffus let sodet oval plamage med mange sten. Bundrest af kogestensgrube.

Anlæg 149

Diffus let sodet plamage. Bundrest af kogestensgrube.

Anlæg 150

Rundet let muldet plet.

Anlæg 151

Diffus sodet plamage. Bundrest af kogestensgrube.

Anlæg 152

Kogestensgrube forstyrret af dræn, ca. 1 meter bred, trukket ud af dræn ca. 4 meter.

Anlæg 153

Kogestensgrube forstyrret af dræn. Ca. 160 cm Ø.

Anlæg 154

Muldet sodet anlæg, ca. 150x230 cm.

Anlæg 155

Bundrest af kogestensgrube.

Anlæg 156

Bundrest af kogestensgrube.

Anlæg 157

Bundrest af kogestensgrube.

Anlæg 158

Aflangt sodet rundet fyldskifte, under gammel muld, 70x150 cm. Kogestensgrube?

Anlæg 159

Kogestensgrube?

Anlæg 160

Kogestensgrube?

Anlæg 161

Rundovalt let sodet muldet anlæg. Kogestensgrube? Bundrest.

Anlæg 162

Rundet sodet plamage med skørnede sten, 130x160 cm. Kogestensgrube.

Anlæg 163

Anlæg tæt pakket med skørbrændte mindre sten og skærver, meget sodet. 100 cm Ø. Kogestensgrube, velbevaret.

Anlæg 164

Amorf stensamling i lavning med muld. Der er tale om marksten i forskellig størrelse, ubrændte, der ligger i mørk gråbrun gruset muld. Oveni ses spredte større og mindre plamager med kogestensgrubelignende fyld, sodet muld med ildskørnede sten og skærver.

Et maskinsnit i en del af anlægget viser uregelmæssige lag bestående af øverst, mørk gråbrun let leret let sodet muld, med sort- og skørbrændt sten (1). Derunder ses blandede lag af lyst gråbrunt let muldet ler (2), mørkt gråbrunt muldet ler, partielt lettere sodet (3), en lignende fyld men blandet med undergrund (4), gråbrunt til lyst gråbrunt let muldet ler (5), undergrundsmateriale blandet med en anelse muldet ler (6). Undergrund består af rødgult til brungult sandblandet ler, dybest med kalkpletter (7). Skår fra overfladen (x 51), ÆJA? Affaldsgrube? Deponering? Max. dybde i snit ca. 60 cm.

Anlæg 165

To sammenhængende kogestensgruber i gammel muld nær stensamling A 164. Liggende i ca. 50-60 cm tykt muldlag, der også har dækket anlæggene, der ligger 20-30 cm højere end A 228 (se denne). Sodet trækulsholdig fyld.

Anlæg 166

Rundet sodet fyldskifte med sten og flintskærver, 220x290 cm. Kogestensgrube?

Anlæg 167

Kogestensgrube, afløjet. Tyndt pløjelag, kraftige pløjesor.

Anlæg 168

Lille aflangt svagt muldet fyldskifte.

Anlæg 169

Svagt sodet rundet anlæg. Kogestensgrube?, bundrest.

Anlæg 170

Rundoval plamage. Kogestensgrube? Bundrest.

Anlæg 171

Rundoval plamage. Kogestensgrube? Bundrest.

Anlæg 172

Aflang/rundoval plamage. Kogestensgrube?
Bundrest.

Anlæg 173

Grålig svagt muldet plet, let amorf med lidt trækul.

Anlæg 174

Let sodet svagt muldet/pletet anlæg.

Anlæg 175

Kogestensgrube? Bundrest.

Anlæg 176

Sodet øst-vest gående grøft, bredde 70 cm. Gammelt dræn?

Anlæg 177

Aflangt sodet muldet plamage, 110x250 cm, liggende i bunden af gammel ca. 40 cm tyk muld. Kogestensgrube.

Anlæg 178

Aflangt let sodet rundet fyldskifte, ca. 120x200 cm, under ca. 30-40 cm gammel muld. Kogestensgrube?

Anlæg 179

Samling af flade sandsten. Tre flade sandsten på hhv. 35x50, 50x65 og 50x80 cm med uregelmæssige kanter (ikke tilhugne), omtrent i forlængelse af hinanden, de to overlappende. Stenene lå direkte i gruset uden tegn på anlæg under dem. Bund af anlæg?

Anlæg 180

Under ca. 60 cm gammel muld ses et langovalt fyldskifte med sodet grus og sodede marksten, ca. 80x160 cm. Kogestensgrube. Ligger 2 meter fra sydkanten af muldopfyldt lavning.

Anlæg 181

Rundet fyldskifte pakket med ildskørnede sodede marksten, ca. 100 cm Ø. Kogestensgrube. På nordkanten af lavning (samme som ved A 180).

Anlæg 182

Rundet sodet gruset fyldskifte, tæt pakket med skørnede sten og skærver, to ganske store på ca. 22 cm Ø. Kogestensgrube, 90 cm Ø, velbevaret. Profilsnit viser jævnt rundet nedgravning ca. 30 cm dyb, af kompakt helt sodet og sort gruset muld med meget opløste ildskørnede marksten, flere er sprængt i stykker; der er tale om mellemstore sten op til 22 cm Ø, stenene sås helt fra overfladen. Gruben ligger

lige under pløjelag, kun ca. 20 cm dybt, og må have "overlevet" qua sin kraftige stenpakning. Trækullet er helt opløst.

Anlæg 183

Sodet anlæg, ca. 110x140 cm, tæt pakket med sodede sten og skærver. Lige under pløjelag. Kogestensgrube, velbevaret. Profilsnit viser jævn nedgravning ca. 18 cm dyb af sodblandet gråbrun muld, leret og gruset, proppet med kraftigt ildskørnede sten og skærver, max. Ø 15 cm (1). Nederst ses et lag af kompakt sodet muldet grus, opløst trækul, langs bunden og anlæggets ene side (2). Gruben synes foret med trækul før stenene er lagt i. Undergrund er lyst grågult leret grus (3).

184-185 se NÆM 2006:133C, Lundegård III, egen rapport

Anlæg 186

Større gråbrunt muldet anlæg med sodede pletter og skørbrændte sten og skår i overfladen. Sodet parti især i syddelen af anlæggets overflade. Først forsøgt snittet manuelt, men p.g.a. kraftig stenpakning snittet resten med maskine.

Snittet viser en større nedgravning, ca. 80 cm dyb, bestående af en meget blandet fyld af lyst gråbrunt muldet ler med ubrændte sten (1), en fyld som (1) men lettere sodet og med mere muld (2), gråbrun leret muld med ubrændte sten (3); nederst langs bunden ses et sodet og trækulsfyldt lag med sort- og skørbrændte sten, blandet med let muldet heterogent gråbrunt ler (4). I den sydlige side af anlægget ses blot et tyndt lag af lyst brungult sandblandet ler med indslag af muldede pletter og lettere sodning (5). Undergrunden består af rødgult til brungult sandblandet ler (6). Skår er opsamlet fra overfladen (x 33).

Anlæg 187

Større muldet anlæg med sodede pletter og skørbrændte sten, hvidbrændt flint og skår i overfladen. Skår (x34-35). Profilsnit viser en rundet nedgravning ca. 60 cm dyb, bestående af øverst mørk gråbrun leret muld med nogen spredte sort- og skørbrændte sten samt enkelte potteskår (1). Nederst er fylden lidt mørkere og der ses brændt ler (3) og lidt ben (2). Undergrunden består af brungult leret sand (4).

Anlæg 188

Superellipseformet anlæg, 100x160 cm, sodet grus, lige under pløjelag. Kogestensgrube.

Anlæg 189

Diffus sodet plamage ca. 70x110 cm. Kogestensgrube?

Anlæg 190

Plamage med sten, muld, sodet fyld, hvidbrændt flint, meget uregelmæssigt. Kogestensgrube? Del af stenet muldet søopfyld.

Anlæg 191

Del af søopfyld med tørv, lige under pløjelag.

A 195-204 se NÆM 2006:133C, Lundegård III, egen rapport

Anlæg 205

Kogestensgrube? Profilsnit viser en få cm dyb plamage af svagt sodet muld med lidt trækul (1), liggende i let muldet stenet grus fra stensamling (2) (se T 19). Virker forstyrret. Ved siden af ses A 206:

Anlæg 206

Uregelmæssig stensamling ca. 44 cm dyb. Øverst ses stærkt flint- og stenholdig muld (3), derunder sodet stenholdig gruset muld (4); der ses kun få skørnede stenstumper i (3) og (4). Anlægget skæres af nyere muldet stenet nedgravning (5). Området virker forstyrret.

Anlæg 207

Sodet plet. Svagt sodet muldrest, få cm dyb.

A 208-225 se NÆM 2006:133A, Lundegård I, egen rapport

Anlæg 226

Sodet fyld med sten. Kogestensgrube? Eller del af A 164.

Anlæg 227

Sodet fyld med sten. Kogestensgrube? Eller del af A 164.

Anlæg 228

Amorf stensamling i muld. Lavning med opfyld af gråbrun muld med moderat mængde marksten, ubrændte. Spredt i fylden ses større og mindre uregelmæssige sodede plamager, dog ses kun få skørnede sten. Der ses skårstumper og hvidbrændt flint. Skår fra overfladen (x 50), ÆJA? Maskinsnit i del af anlæg, registrering af to profiler (se T 25 og 33). Profil 1 og 2: Øverst ses et meget blandet lag af lys til mørk grå leret gruset muld med ubrændte sten og flintknolde, stedvist ses svagere sodede pletter (1). Derunder ses undergrund, rødgul blandet gruset ler (4). I profil 1 ses endvidere et moderne dræn (2) samt omgravet fyld (3).

Anlæg 229

Sodet stærkt stenet plamage liggende i A 228, med skår og ben, flintknolde, lidt skørnede stenstumper.

Der ses spredte knogler, brændte (x 48) og ubrændte (x 47), bl.a. kæbe og tænder af kvæg (x 46) og et ubrændt hundekranie (x 45). Keramik (X 49) kan dateres til tidlig ÆROM. Stedet er ikke gravet til bunds, men ca. 20 cm ned i den stenede muldede fyld. Affaldsdeponering? Rituellet?

Anlæg 244

Sodet plet. Profilsnit viser rundet nedgravning ca. 18 cm dyb, af svagt sodet gruset muld med sten og flintskærver, virker ikke brændte. Kogestensgrube?

Anlæg 245

En samling sodede ildskørnede sten i sodet grus, rundet anlæg, ca. 70 cm Ø. Dybde ca. 10-20 cm. Delvist liggende i det ældre muldlag, delvist under.

Bassin-området Anlæg 192

Gruset sodet anlæg tæt pakket med skørbrændte sten og hvidbrændt flint, 100x190 cm, delvist liggende i/under gammelt muldlag. Kogestensgrube. Ligger lige på kanten af opfyldt sø/mose. Profilsnit viser en let rundbundet nedgravning af gråbrun leret sandet muld med sort- og skørbrændte sten op til 15 cm Ø. En del trækul, hvidbrændt flint i overfladen (1). Flintflække fundet tæt ved anlæg (x 52). Anlægget er gravet ned i muldet leret stenet søbunds fyld (2). Dybde ca. 22 cm.

Anlæg 193

Gruset sodet anlæg tæt pakket med skørbrændte sten, skærver og hvidbrændt flint, 100x180 cm. Ligger lige under pløjelaget (ingen pløjspor). Kogestensgrube. Profilsnit viser en mere fladbundet nedgravning bestående af gråbrun lettere sodet gruset muld, tæt pakket med afsprængte sodede ildskørnede sten og skærver af granit, max. Ø 15 cm, samt meget hvidbrændt flint (1). Nederst ses et lag af sodet meget trækulsholdig gruset muld, bl.a. kraftige grenstykker op til 6 cm Ø. Anlægget er gravet ned i gulorange stenet grus (3). Dybde ca. 30 cm.

Anlæg 194

Gruset stærkt sodet anlæg pakket med skørbrændte mindre sten og skærver, 90x100 cm, lige under pløjelag, rimeligt bevaret. Kompakt trækulsholdig fyld, stærkt sodet. Stærkt ildskørnede itugående sten, ingen brændt flint. Kogestensgrube. Profilsnit viser en uregelmæssigt rundet nedgravning af mørkt gråbrunt muldet sand, overvejende stærkt sodet med sortbrændte og stærkt ildskørnede sten og meget trækul (1), (2). Anlægget er gravet ned i rødgult til brungult sand (3). Dybde ca. 18 cm.

Anlæg 230

Trækulssodet gråbrun muld med trækul. Ligger lige under pløjelag, ser kun ud til at være bevaret i pletter.

Ingen skørbrændte sten bevaret. Kogestensgrube.
85x120 cm.

Anlæg 231

Trækulssodet gråbrun muld med trækul. Ligger lige under pløjelag, ser kun ud til at være bevaret i pletter. Få skørbrændte sten bevaret. Kogestensgrube.
80x120 cm.

Anlæg 232

Ganske sodet trækulsholdig muld, ingen synlige skørbrændte sten. Kogestensgrube. 100x125 cm.

Anlæg 233

Ganske sodet trækulsholdig muld, lidt skørbrændte sten. Hvidfarvning kan være askerester.
Kogestensgrube. 75 cm Ø.

Anlæg 234

Trækulsholdig sodet gruset muld med skørbrændte sten. Kogestensgrube. 120 cm Ø.

Anlæg 235

Trækulsholdig sodet gruset muld med skørbrændte sten. Hvidfarvning kan være askerester.
Kogestensgrube.
135x230 cm.

Anlæg 236

Trækulsholdig sodet gruset muld med ganske mange skørbrændte sten. Kogestensgrube. 120x170 cm.

Anlæg 237

Trækulsholdig sodet gruset muld med mange skørbrændte sten. Kogestensgrube. Profilsnit viser en jævn nedgravning ca. 20 cm dyb, bestående af meget

mørk sodet sandet muld med sort- og skørbrændte sten op til 15 cm Ø, en del trækul (1). Undergrund er rødgult til brungult let leret sand (2). 180 cm Ø.

Anlæg 238

Trækulsholdig sodet gruset muld med skørbrændte sten. Kogestensgrube. 105x125 cm.

Anlæg 239

Trækulsholdig sodet gruset muld med skørbrændte sten, meget trækul. Kogestensgrube. Profilsnit viser en lav nedgravning ca. 10 cm dyb bestående af mørk sodet sandet leret muld med sort og skørbrændte sten (1). Undergrund er rødgul til brungult let leret sand (2). 90 cm Ø.

Anlæg 240

Trækulsholdig sodet gruset muld med skørbrændte sten, meget trækul. Kogestensgrube. 110x135 cm.

Anlæg 241

Trækulsholdig sodet gruset muld med skørbrændte sten. Kogestensgrube. 100 cm Ø.

Anlæg 242

Trækulsholdig sodet gruset muld, ingen skørbrændte sten synlige. Kogestensgrube. 100 cm Ø.

Anlæg 243

Kant af gammel søgrænse med tørvefyld. Brunt til brunsort muld; spredt i laget ses stumper af skørbrændte sten samt hvidlige partier (askerester?) – udsmid af kogegrubefyld? Ca. 2 meter fra målepunkt 1 ses sort tørvemuld fra søsedimenterne i den forsatte søgegrøft, begyndende som pletter der tiltager til kompakt tørvetag ca. 20 meter nede i grøften.

Grøftbeskrivelser

Afgravningsfase 1-3

Grøft 1

Meget stenet flintholdig ler. En kogestensgrube.

Grøft 2

Meget stenet flintholdig ler. To kogestensgruber, den ene afpløjet, samt enkelte andre fyldskifter. Påtræffelse af naturgastracé.

Grøft 3

Meget stenet flintholdig ler. Meget tyndt pløjelag. En afpløjet kogestensgrube. På kanten af lavning en kogestensgrube.

Grøft 4

Stenet flintholdig ler.

Grøft 5

Stenet flintholdig ler. Et gammelt vejtracé. En opfyldt lavning, på dennes syd- og nordside ses en kogestensgrube. På bakketop ses kraftig afpløjning, nedad bakken ses bl.a. en kogestensgrube.

Grøft 6

Stenet flintholdig ler. To kogestensgruber samt enkelte andre sodede fyldskifter. Ved påtræfning af lavning springes denne over til:

Grøft 7

Stenet flintholdig ler. Nær lavningen en kogestensgrube samt enkelte andre sodede fyldskifter.

Grøft 8

Stenet flintholdig ler. En lavning, der springes til:

Grøft 9

Stenet flintholdig ler. To kogestensgruber samt enkelte andre diffuse fyldskifter.

Grøft 10

Stenet flintholdig ler. Midt på et plateau ses en kogestensgrube. Nær gammel søgrænse ses amorfe spredte pletter.

Grøft 11

Stenet flintholdig ler. På markant kuplet bakke i feltudvidelse ses flere kogestensgruber, deraf omtrent 4 på række forbundet af en muldet grøft. Et lille sodet fyldskifte med keramik og brændte ben – en lille brandgrav? Flere af kogestensgruberne er velbevarede. Et område med stensamling i muld med sodede partier. Allernordligst ses to større muldede gruber med brændte sten og keramik. Sodet fyldskifte

ved stor sten samt en muldet grube. Ved påtræfning af lavning springes til:

Grøft 12

Stenet flintholdig ler. Afpløjet kogestensgrube i lavning. Mange tegldræn.

Grøft 13

Stenet flintholdig ler. To kogestensgruber samt flere amorfe sodede fyldskifter. Lille samling af flade sandstensheller. En kogestensgrube liggende hhv. lige på nord- og sydkanten af opfyldt lavning.

Grøft 14

Stenet flintholdig ler.

Grøft 15

Stenet flintholdig ler. Sodede fyldskifter, bundrest af kogestensgrube. Ca. 10 meter fra kant af lavning ses en kogestensgrube. På et plateau ses to kogestensgruber, på bakkeskråning en bundrest af en do. I lavning ses 3-4 bundrester af kogestensgruber, forstyrret af dræning.

Grøft 16

Stenet flintholdig ler. På lille plateau ses en kogestensgrube samt 6 bundrester af do., indenfor ca. 20 meter, deraf en på kanten af lavning.

Grøft 17

Stenet flintholdig ler. 4 afpløjede kogestensgruber, deraf en på sydkanten af lavning. På bakketop ses indenfor ca. 7 meter 3 afpløjede kogestensgruber samt enkelte andre sodede fyldskifter.

Grøft 18

Stenet flintholdig ler. På kant af plateau ses en kogestensgrube, på bakke ses en velbevaret do. På hhv. nord- og sydkant af lavning ses to afpløjede kogestensgruber. Der ses yderligere ca. 5 afpløjede kogestensgruber med mellem 4-13 meters afstand mellem hinanden.

Grøft 19

Stenet flintholdig ler. Bundrester af 18-19 ompløjede kogestensgruber samt enkelte andre muldede fyldskifter, jævnt fordelt henad grøften.

Grøft 20

Stenet flintholdig ler. Udvidelse til et mindre felt på ca. 15x25 meter med sandsynlige stolpespor, der dog viste sig for størstedelens vedkommende at være pletter af gammel muld og muldlag. Nær kant af lavning ses itupløjet kogestensgrube. Henad grøft ses

endnu to do. I lavning ses en større amorf stensamling med sodede partier. Et prøvehul viser indstrømmende grundvand i ca. 1 meters dybde. Omkring stensamlingen ses flere sodede fyldskifter. Nord for denne endnu ca. 4 bundrester af mulige kogestensgruber.

Grøft 21

Stenet flintholdig ler. Bundrester af ca. 7 kogestensgruber, bl.a. en på kanten af lavning. To er omrodede af dræning.

Grøft 22

Stenet flintholdig ler. Rester af enkelte udpløjede stolpelignende fyldskifter samt en kogestensgrube og en muldet grube. Opfyldte lavninger skiftende med små plateauer.

Grøft 23

Stenet flintholdig ler. Ca. 10 udpløjede kogestensgruber. Muldede og stenede plamager med knogler.

Grøft 24

Stenet flintholdig ler. Ca. 4 bundrester af kogestensgruber samt andre sodede diffuse fyldskifter.

Grøft 25

Stenet flintholdig grus. To bundrester af kogestensgruber.

Grøft 26

Stenet flintholdig grus.

Grøft 27

Stenet flintholdig ler. 4 afpløjede kogestensgruber, de 3 indenfor ca. 16 meter.

Afgravningsfase 4 - Bassin-området

Grøft 38

Stenet flintholdig grus. Lavninger, drænet gammel søområde. Påtræffes i stort set alle grøfterne på bassin-området (grøft 38-47).

Grøft 39

Stenet flintholdig grus. Lavninger, drænet gammel søområde. En kogestensgrube.

Grøft 40

Stenet flintholdig grus. Lavninger, drænet gammel søområde. En kogestensgrube.

Grøft 41

Stenet flintholdig grus. Tørt højdeområde.

Grøft 42

Grøft 28+29

Ekstragrøfter + to tværgrofter herudfra trukket i området for undersøgelser i 1994, forud for etablering af kloaktracé, se NÆM 1994:118. Der fandtes ingen yderligere anlæg; området er totalt afpløjet; enkelte molestrerede sodede stenfyldte pletter kan være rester fra udgravningen i 1994; en er indmålt som A 116. Selve kloakledningen kunne genfindes og blev indmålt med GPS for omtrentligt at stedfæste undersøgelsesområdet.

Grøft 30

Stenet flintholdig ler. En velbevaret kogestensgrube. To store amorfe områder med muldede stensamlinger.

Grøft 31

Stenet flintholdig ler.

Grøft 32

Stenet flintholdig ler.

Grøft 33

Stenet flintholdig ler. Stort sodet stenet fyldskifte.

Grøft 34

Stenet flintholdig ler.

Grøft 35

Stenet flintholdig grus. En bundrest af en kogestensgrube.

Grøft 36

Stenet flintholdig grus. Nær søkant en mulig rest af kogestensgrube.

Grøft 37

Stenet flintholdig grus. Søkantopfyld.

Stenet flintholdig grus. Lavninger, drænet gammel søområde.

Grøft 43

Stenet flintholdig grus. Ingen udprægede tegn på søbund. En kogestensgrube.

Grøft 44

Stenet flintholdig grus. Lavninger, drænet gammel søområde.

Grøft 45

Stenet flintholdig grus. Lavninger, drænet gammel søområde. To ekstra tværgrofter trukket mellem grøft 44 og 45, påvisning af historisk hustomt, der ses på kort fra ca. 1860. Der ses en forhøjning i terrænet på ca. 7x13 meter, længst N-S, og plamager med tegl,

kalkmørtel og trækul samt lidt porcelæn. Ellers er tomten grundigt fjernet.

Grøft 46

Stenet flintholdig grus. Lavninger, drænet gammel søområde. Prøvehul viser ca. 1 meter tykt tørvelag med endnu ikke helt omdannede lugtende sedimenter.

Grøft 47

Stenet flintholdig grus. Lavninger, drænet gammel søområde. På lille plateau få meter fra søkant ses 13

kogestensgruber i lille feltudvidelse. På vestsiden af det levende hegn, hvortil gruberne støder op, ses plateauet som gruberne ligger på, at fortsætte ca. 25 meter mod vest; mod nord ses et kraftigt fald i terræn ned mod samme lavning som ses ved feltet.

Kogestensgruberne har sandsynligvis fortsat ind på plateauet mod vest, indtil dette falder efter ca. 25 meter.

Fundliste

X 22-24 og 30-32 tilhører NÆM 2006:133C, Lundegård III, egen rapport

X 39-44 tilhører NÆM 2006:133A, Lundegård I, egen rapport

X-nr	Anlæg	Grøft	Objekt
1	28	6	To skår fra overfladen af anlægget, af fintmagret hårdtbrændt kar, 0,6 cm godstykkelse. YBA?
2	28	6	Skår fra overfladen af anlægget, af hårdtbrændt groftmagret kar, sideskår, 0,5 cm godstykkelse.
3	28	6	Et kraftigt sideskår og lidt stumper fra overfladen af anlægget, af groftmagret hårdtbrændt kar, 1,2 cm godstykkelse.
4	28	6	11 skår og skårstumper fra overfladen af anlægget, af fintmagret hårdtbrændt kar, 0,5-0,7 cm godstykkelse. YBA, ÆJA?
5	28	6	8 sideskår fra vestlige del af fyld 1, af kraftigt, hårdtbrændt, fintmagret, rundbuget kar, 0,7 cm godstykkelse. ÆJA?
6	28	6	3 sideskår fra fyld 2 (det ene i 2 dele), østlige del, af hårdtbrændt fintmagret mindre kar, 0,5 cm godstykkelse, let rundet karside. ÆJA?
7	28	6	Hvæssesten, fra overfladen tæt på anlæggets nordkant. Lysgrå kvarts, firkantet tværsnit, slebet på de 3 langsider, 3 cm i tværsnit, 14 cm lang.
8	28	6	Trækulsprøve fra fyld 1, vestlige del
9		24	3 flintafslag fra pløjelaget fra nordenden af grøft: 1 kraftig stump flække, lysgrå, 4x7,2 cm. 1 lang spids let krummet flække, lys gråbrun, længdekantsretouche på begge sider, 2,8x8cm. 1 kraftigt groft skiveafslag med cortex, retouche langs ¾ af kanten, 6,8x7,8 cm.
10		23	Flintflække fra opgravet fyld fra sydende af grøft, lysgrå, 3,5x6,3 cm.
11	8	3	Trækulsprøve
12	28	6	Skår fra lag 2, 8 dårligt bevarede skårstumper af groftmagret kar, godstykkelse ca. 0,8 cm.
13	28	6	Fra lag 1, et randskår i to dele, af rundbuget fintmagret hårdtbrændt kar med rundet let fortykket rand, svagt facetteret rand. 2 sideskår og skårstumper af do. kartype, glatvægget, 0,8 cm godstykkelse. ÆROM.
14	28	6	Dyretand (får/ged?), fra nedspadning af fyld i vestlige grube, lag 1.
15	28	6	Fra lag 1, 6 bundskår af mellemgroftmagret hårdtbrændt kar, 1 cm godstykkelse, fra nedspadning af fyld i vestlige grube, nordligste øvre kant.
16	41	13	Trækulsprøve, lag 1
17	117	20	Trækulsprøve
18	129	20	6 stykker emaljeflager af (kvæg-?)tand.
19	133	20	Et bundskår (i 2 dele) af større mellemgroftmagret kar. Et sideskår+bundskår af mindre og tyndvægget kar, ca. 0,5 cm godstykkelse; lille fals/kant langs bunden. ÆJA?
20	64	18	Trækulsprøve
21	lavning	5	Hvidpatineret flække, 2,5x6,5cm.
22-24			<i>jf. rapport for NÆM 2006:133C</i>
25	143	23	3 benstumper af lemmeknogle, vægtykkelse 0,7 cm.
26	142	23	Fragmenter af kraftige lemmeknogler – humane?
27	144	23	Fragmenter af kraftig lemmeknogle, vægtykkelse ca. 0,7 cm.
28	146	22	Tyk kraftig blokskraber med cortex, retouche v. korte endekant, grå flint, 2x5x9 cm.
29	hustomt	45	Fragment af porcelænslæg til kande (?), hvid med mørk blå vegetativt mønster; fra hustomt ca. 1860 e.Kr.
30-32			<i>jf. rapport for NÆM 2006:133C</i>
33	186	11	Et sideskår og skårstumper af groftmagret kraftigt hårdtbrændt kar, 1cm godstykkelse, ÆJA (?)
34	187	11	9 sideskår fra overfladen, hårdtbrændt, glat, fintmagret, 1 cm godstykkelse. 1 randskår af do. kar med svajet randparti, rundet rand. ÆJA. En glat rund sten, 5x6 cm – glittesten?
35	187	11	4 sideskår fra fylden, hårdtbrændte, fintmagrede, glatte, 0,6-0,9 cm. Et randskår af do. kar, fortykket rand med svage brede facetter, af rundbuget kar. ÆROM.
36	187	11	Et ribben, sortbrændt, 2x10 cm.

37	239	47	Trækulsprøve
38	237	47	Trækulsprøve
39-44			<i>jf. rapport for NÆM 2006:133A</i>
45	229	30	Hundekranie. Velbevaret komplet hundekranie med tænder. Ingen synlige skader. Mål in situ: nakke til snude 19 cm. Underkæbelængde 13 cm. Isse til underkæbe 13 cm. Lidt skævtrykket. (ÆROM).
46	229	30	Fragmenter af kvægekæbe med tænder (ÆROM)
47	229	30	Fragmenter af ubrændte ben og kvægtænder (ÆROM)
48	229	30	Fragmenter af (sort)brændte ben (ÆROM)
49	229	30	To håndfulde side- og bundskår af større mellemgroft glat kar, 1 cm godstykkelse. To randskår med lige afskåret rand af do. kar. ÆROM.
50	228	30	En håndfuld skårstumper af glat fintmagret kar, 0,5 cm godstykkelse, fra overfladen, ÆJA (?)
51	164	30	4 sideskår og 3 stumper, fra overfladen, af mellemgroft magret kar, buet karside, 0,9 cm godstykkelse. ÆJA (?)
52	192	39	En kraftig tyk flintflække, hvidpatineret på slagfladen, evt. let retouche langs ene kant, 3,5x5,8 cm.
53	192	39	Trækulsprøve
54	193	40	Trækulsprøve
55	194	43	Trækulsprøve

Tegningsliste

T 4, 5, 14, 20-23, 30 tilhører NÆM 2006:133A, Lundegård I

T 16-18+29 tilhører NÆM 2006:133C, Lundegård III

Nr.	Type	Skala	Anlæg	Grøft	Initialer
1	Profil	1:20	8, 18, 23	3,7	KC
2	Plan+profil	1:20	28	6	BBH
3	Plan+profil	1:20	41	13	BBH
4	Plan	1:50	208-212	20 (Fase 2)	BBH
5	Plan	1:50	208	20 (Fase 2)	BBH
6	Plan	1:50	117-129	20 (Fase 1)	BBH
7	Plan	1:50	130-133	20 (Fase 1)	BBH
8	Profil	1:20	117,123,125,129,133	20 (Fase 1)	BBH, KC
9	Plan+profil	1:20	36	11 (Fase 1)	KC
10	Plan+profil	1:20	49, 64	15, 18	KC, BBH
11	Plan+profil	1:20	134	19	KC
12	Plan	1:20	144	23	TF
13	Plan	1:20	186	11	TF
15	Plan	1:50	187	11	TF
19	Plan+profil	1:50	183(kun plan),205,206	11	BBH
24	Plan	1:50	164,226,227, profilhul	30	BBH
25	Plan	1:50	165,228,229, profilhul	30	BBH
26	Plan	1:50	230-243	47	BBH
27	Profil	1:20	182-185,195-200,207,244	11	KC, BBH
28	Profil	1:20	187,201,202(11),237,239(47)		KC, BBH
31	Profil	1:20	192(39),193(40),194(43)		KC, BBH
32	Profil	1:20	164,186	30,11	KC
33	Profil	1:20	228 (profil 1&2)	30	BBH

Fotoliste

Billednummer er nummerangivelse på kameraets tæller. Alle optagelser er ved BBH.

Film 1 - 100 ASA sort/hvid Olympus

se NÆM 2006:133C, Lundegård III, egen rapport

Film 2 – 100 ASA sort/hvid Olympus

Nr	Objekt	Set fra	Dato
1-2	(prøveskud)		
3-4	A 164, grøft 30, oversigt	øst	9/10
5-10	A 228, grøft 30, oversigt	øst	9/10
11-15	se NÆM 2006:133A, Lundegård I, egen rapport		
16-17	A 186 (delvist snittet)	syd	9/10
18-19	A 183, snittet KG med stenbunke	syd	9/10
20-21	A 205-206	nordvest	9/10
(Bassin-området)			
22-25	Felt 47 med KG	syd	9/10
26-27	A 239 overflade, felt 47	sydvest	9/10
28-29	A 239, profil, felt 47	sydvest	9/10
30-31	A 233 overflade, felt 47	syd	9/10
32-34	A 237 overflade, med målestok, felt 47	syd	10/10
35-37	A 237 overflade, uden målestok	syd	10/10

Film 3 – 100 ASA sort/hvid Olympus

Nr	Objekt	Set fra	Dato
(Bassin-området)			
0-2	A 237, profil med målestok, felt 47	sydvest	10/10
3-5	A 237, profil uden målestok, felt 47	sydvest	10/10
6-7	A 233, overflade med målestok	syd	10/10
8-9	A 233, overflade uden målestok	syd	10/10
(Øvrige område)			
10-13	A 229, hundekranie	nord/lod	11/10
14-16	A 186, maskinsnit, profil	vest	13/10
17-18	A 206, maskinsnit, profil	syd	13/10
19-20	A 164, maskinsnit, profil	nord	13/10
21-22	A 228, maskinsnit, profil 1	øst	13/10
23-24	A 228, maskinsnit, profil 2	nord	13/10

Film – digital farve Canon

Billednummer er billedfilens redigerede nummer.

Nr	Objekt	Set fra	Dato
(Bassin-område)			
-01	A 237 overflade, med målestok, felt 47	syd	10/10
-02	A 237 overflade, uden målestok	syd	10/10
-03	A 237, profil med målestok, felt 47	sydvest	10/10
-04	A 237, profil uden målestok, felt 47	sydvest	10/10
-05	A 233, overflade med målestok	syd	10/10
-06	A 233, overflade uden målestok	syd	10/10
(Øvrige område)			
-07,08	A 229, grøft 30, overflade	syd	11/10
-09-12	A 229, hundekranie, detail	nord/lod	11/10
-13,14	A 229, hundekranie, oversigt med sten	nord/lod	11/10

-15	A 229, hundekranie, detail	syd/lod	11/10
-16	A 186 maskinsnitning	nord	13/10
-17	A 186 maskinsnitning	syd	13/10
-18,19,20	A 186 maskinsnitning	nord	13/10
-21-26	A 206 maskinsnitning	vest	13/10
-27-30	A 228 maskinsnitning	øst	13/10
-31-34	A 164 maskinsnitning	nord	13/10
-35	A 186, maskinsnit, profil	vest	13/10
-36,37,38	se NÆM 2006:133C, Lundegård III, egen rapport		
-39	"Prøvehus"!		9/10
-40	A 164, grøft 30, oversigt	øst	9/10
-41,42,43	A 228, grøft 30, oversigt	øst	9/10
-44-48	se NÆM 2006:133A, Lundegård I, egen rapport		
-49	Arbejdsfoto ved A 187	syd	9/10
-50	Arbejdsfoto ved A 187	vest	9/10
-51	A 186 (delvist snittet)	syd	9/10
-52	A 183, snittet KG med stenbunke	syd	9/10
-53	A 205-206	nordvest	9/10
(Bassin-område)			
-54	Felt 47 med KG	syd	9/10
-55	A 239 overflade, felt 47	sydvest	9/10
-56,57,58	Arbejdsfoto ved A 239	sydvest	9/10
-59	A 239, profil, felt 47, skygge	sydvest	9/10
-60	A 239, profil, felt 47, sol	sydvest	9/10
-61	A 233 overflade, felt 47	syd	9/10

Nedenstående fil-numre mangler:

4652-53	A 186, maskinsnit, profil	vest	13/10
4654-55	A 206, maskinsnit, profil	syd	13/10
4656-57	A 164, maskinsnit, profil	nord	13/10
4658-59	A 228, maskinsnit, profil 1	øst	13/10
4660	A 228, maskinsnit, profil 2	nord	13/10

Farvefotos Olympus digital C-310 (eget kamera) (lagt på CD)

1-4	Det østlige område, afrømmet af entreprenør
5-7	Knogler i A 142, x 26.
8-9	Knogler i A 142, x 26, oversigt
10-11	Entreprenørarbejde på østlige areal og tildækkede grøfter fase 1
12-14	Entreprenørarbejde på østlige areal og tildækkede grøfter fase 1
15	Entreprenørarbejde på østlige areal og tildækkede grøfter, fase 3
16	Entreprenørområde ved Lundegård
17	Fase 1 med tildækkede grøfter
18-19	A 144
20	Knogler fra A 144
21	Knusesten fra A 144
22	Fase 2 arealet
23	Fase 2 arealet, felt 20
24	Fase 2 arealet, i baggrunden bassin-området
25	Fase 2 arealet, i baggrunden bassin-området
26	Fase 2 arealet, i baggrunden bassin-området
27	Fase 2 arealet
28	Fase 2 arealet, i baggrunden huse på Platanvej

29	Felt 20, fase 1
30	Fase 2 arealet
31	Fase 2 arealet, højden med bl.a. grøft 11
32	Fase 2 arealet
33	Fase 2 arealet ved højden
34	Fase 2 arealet på højden
35	Lille felt, A 205 + 206
36	Felt grøft 11
37-56	Skoleklasse 3.A Holmegårdsskolen (størstedelen taget af TF)
57-63	Praktikant Theis Friss ved opmåling af profil 1, felt 20
64	Fase 2 arealet
65	Fase 2 arealet
66	Fase 2 arealet med del af felt 20
67-70	Praktikant Theis Friis ved opmåling og tegning af profil 2, felt 20.

Litteratur

- Borby Hansen, B. 2004: Kogestensgruber – almindelige med mystiske! Liv og Levn 18. Næstved Museum.
- Gustafson, L., Heibreen, T., Martens, J. 2005: De gåtefulle kokegroper. Kokegropseminaret 31. november 2001. Varia 58. Kulturhistorisk Museum Fornminneseksjonen. Oslo.
- Jensen, J. Danmarks Oldtid bd. 1-3
- www.dkconline.dk

NÆM 2006:133

Lundegård

